

Briuselis, 2013 01 09
COM(2012) 795 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

VEIKSMŲ PLANAS „VERSLUMAS 2020“

Verslumo dvasios atkūrimas Europoje

TURINYS

1.	Mūsų uždavinys – daugiau verslininkų Europai	3
2.	1 ramstis. Verslumo ugdymas ir mokymas siekiant remti ekonomikos augimą ir verslo kūrimą.....	5
2.1.	Nauji pagrindai: verslumo mokymosi paplitimas ir gerėjanti kokybė.....	5
2.2.	...ir naujos ribos: aukštasis verslumo mokslas	6
3.	2 ramstis. Sukurti aplinką, kurioje verslininkai galėtų klestėti ir augti.....	8
3.1.	Geresnės galimybės gauti finansavimą	8
3.2.	Parama naujiems verslo subjektams itin svarbiais jų gyvavimo ciklo etapais ir pagalba jiems augant	10
3.3.	Naujų verslo galimybių skaitmeniniame amžiuje panaudojimas.....	13
3.4.	Lengvesnis verslo perdavimas	15
3.5.	Nesėkmės pavertimas sėkme: antras šansas sąžiningo bankroto atveju	17
3.6.	Reguliavimo našta: aiškesnės ir paprastesnės taisyklės	18
4.	3 ramstis. Sektini pavyzdžiai ir ryšių su konkrečiomis grupėmis užmezgimas.....	21
4.1.	Naujas požiūris: verslininkai kaip sektini pavyzdžiai	21
4.2.	Nauji akiračiai: ryšių užmezgimas su moterimis, senjorais, migrantais, jaunimu, bedarbiais	22
4.2.1.	Moterys	22
4.2.2.	Senjorai	23
4.2.3.	Migrantai verslininkai	24
4.2.4.	Bedarbiai, ypač jaunimas	25
5.	Išvados.....	26
	Priedas. Veiksmų planas „Verslumas 2020“ – verslumo dvasios Europoje atkūrimas	28

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI

VEIKSMŲ PLANAS „VERSLUMAS 2020“

Verlumo dvasios atkūrimas Europoje

Nuo 2008 m. Europa patiria sunkiausios per 50 metų ekonominės krizės poveikį: pirmą kartą Europoje yra per 25 milijonus bedarbių, daugumoje valstybių narių mažosios ir vidutinės įmonės (MVI) kol kas nesugebėjo sugrįžti į prieš krizę buvusį lygį.

Prieš prasidedant dabartinei ekonominei ir finansinei krizei Europos ekonomikai iškilo struktūrinių problemų, iššūkių jos konkurencingumui ir kliūčių verslumui. Dauguma šių problemų tebėra aktualios, tačiau krizė paspartino giluminius pokyčius ir restruktūrizavimą. Pasaulio ekonomika paskutinį dešimtmetį taip pat buvo transformuojama. Sparčiai didėjanti paklausa ir produkcija pasaulinėse rinkose darė spaudimą išteklių ir energijos tiekimui, todėl keitėsi Europos bendrovių, kurių dauguma priklauso nuo šių išteklių importo, sąnaudų struktūra.

Strategijoje „Europa 2020“ į tai reaguota nustatant būsimo pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo ir konkurencingumo pagrindus ir siekiant taip spręsti pagrindines visuomenės problemas. Ankstesnių problemų sprendimas ir ES nukreipimas tvaresnio vystymosi keliu yra bendra valstybių narių ir ES institucijų atsakomybė. Pripažindama, kad mūsų ekonomikos yra glaudžiai susijusios tarpusavyje, ES šiuo metu keičia ekonominės politikos kryptį, kad būtų galima geriau reaguoti į dabartinius ir būsimus iššūkius.

Siekiant, kad Europos ekonomika vėl augtų ir užimtumo lygis vėl didėtų, Europai reikia daugiau verslininkų. Po Smulkaus verslo akto persvarstymo 2011 m. balandžio mėn. ir 2012 m. spalio mėn. priimto pramonės politikos komunikato siūlomame veiksmų plane pateikiama atnaujinta vizija ir keletas veiksmų, kurių imsis ES ir valstybės narės, siekdamos skatinti verslumą Europoje. Planas grindžiamas trimis ramsčiais: verlumo ugdymo ir mokymo plėtra; tinkamos verslui aplinkos kūrimu; sektiniais pavyzdžiais ir ryšių su konkrečiomis grupėmis užmezgimu.

1. MŪSŲ UŽDAVINYS – DAUGIAU VERSLININKŲ EUROPAI

Verlumas yra labai paveiki ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo priemonė:¹ ji sukuria naujas įmones ir darbo vietas, atveria naujas rinkas ir skatina įgyti naujų įgūdžių ir gebėjimų. Pavyzdžiui, pramonės srityje ypač svarbu spartinti šešių naujų augimo sektorių, nurodytų Komisijos pramonės politikos atnaujinimo komunikate², plėtrą. Verlumas daro ekonomiką **konkurencingesnę ir inovacinę** ir turi lemiamos reikšmės siekiant kelių Europos

¹ Verlumo naujų darbo vietų kūrimo potencialas, žr. Komisijos komunikatą „Ekonomikos atsigavimas kuriant darbo vietas“, 2012 4 18, COM(2012) 173 final.

² COM(2012) 582 final, 2012 m. spalio mėn. nurodyti: pažangios gamybos technologijos ir netarši gamyba, pagrindinės didelio poveikio technologijos, biologiniai produktai, tvari pramonės ir statybos politika ir žaliavos, netaršios transporto priemonės, pažangieji tinklai.

politikos sričių tikslų³. Naujų idėjų komercializavimas gerina darbo našumą ir kuria gerovę. Nesukūrus darbo vietų naujose bendrovėse vidutinis grynasis užimtumo lygio augimas būtų neigiamas⁴. **Naujos įmonės, ypač MVĮ, yra svarbiausias naujų darbo vietų šaltinis:** jos padeda sukurti daugiau kaip 4 mln. naujų darbo vietų Europoje kiekvienais metais⁵. Tačiau kol kas atsigaunama nepakankamai sklandžiai – nuo 2004 m. **asmenų, pasirenkančių dirbti savarankiškai, o ne būti samdomu darbuotoju, dalis** sumažėjo 23 iš 27 ES valstybių narių⁶. Prieš trejus metus 45 proc. europiečių pirmiausia rinkosi savarankišką darbą, o dabar jų **procentinė dalis sumažėjo iki 37 proc.**⁷ JAV ir Kinijoje, priešingai, ši dalis yra daug didesnė – atitinkamai 51 proc. ir 56 proc. Be to, **įkūrus naujas įmones, jos ES auga lėčiau**⁸ nei JAV ar naujose augančios ekonomikos šalyse ir **tik nedidelė dalis jų patenka į didžiausių pasaulio įmonių gretas**⁹.

Verslumo lygis ir jo pobūdis valstybėse narėse labai skiriasi, todėl nedidelio entuziazmo rinktis verslininko karjerą priežastys irgi skiriasi. Kai kurios valstybės narės, kuriose verslumo lygis aukštesnis, mažiau pasiekė nei kitos padėdamos augti naujoms ir mažoms įmonėms. Apskritai **būsimi verslininkai Europoje susiduria su nedraugiška aplinka:** išsilavinimas nesuteikia tinkamo pagrindo verslininko karjerai, sunku gauti kreditų ir patekti į rinkas, iškyla sunkumų norint perduoti verslą, bijoma baudžiamųjų sankcijų nesėkmės atveju ir sudėtingos administracinės procedūros. 2013 m. metinėje augimo apžvalgoje neseniai pabrėžta, kad būtina gerinti verslo aplinką siekiant padidinti ES ekonomikos konkurencingumą. Be to, **paramos priemonės, skirtos MVĮ ir toliau lieka nesubalansuotos,** daug ES valstybių narių vis dar neatsižvelgia į mažų įmonių, ypač labai mažų verslo subjektų ypatumus¹⁰, rengdamos teisės aktus arba nesuteikdamos antro šanso sąžiningu būdu bankrutavusiems verslininkams¹¹.

Sunkumų kelia ne tik aplinka, bet ir **kultūra, kai verslo pastangos nepakankamai pripažįstamos ar įvertinamos,** sėkmingai dirbantys verslininkai nėra pateikiami kaip pavyzdžiai, kuriantys darbo vietas ir pajamas. Siekiant, kad verslumas būtų mūsų ekonomikos augimo variklis, **Europoje turi vykti esminiai plataus masto kultūriniai pokyčiai.**

Dabartinės ekonominės krizės ir naujo ekonomikos valdymo mechanizmo sąlygomis šiame komunikate toliau aprašomi ir akcentuojami veiksmai tose srityse, kurios nurodytos

³ Pavyzdžiui, komunikatas „Tvaraus jūrų ir jūrininkystės sektoriaus augimo galimybės“, COM(2012) 494 final.

⁴ *Kauffman Foundation "Business Dynamics Statistics Briefing: Jobs created from business start-ups in the United States"* http://www.kauffman.org/uploadedFiles/BDS_Jobs_Created_011209b.pdf

⁵ Komisijos skaičiavimu, remiantis Eurostato duomenimis (2009 m.).

⁶ Šalys, kuriose nuo 2004 iki 2012 m. didėjo asmenų, pasirenkančių geriau dirbti savarankiškai, procentinė dalis, buvo Čekija (nuo 30 iki 34 proc.), Latvija (nuo 42 iki 49 proc.), Lietuva (nuo 52 iki 58 proc.) ir Slovakija (nuo 30 iki 33 proc.), http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/eurobarometer/index_en.htm

⁷ Europos Komisija, Greitoji Eurobarometro apklausa Nr. 354 „Verslumas“.

⁸ *Albert Bravo-Biosca "The dynamics of Europe's industrial structure and the growth of innovative firms"*, JRC konferencija, Sevilija, 2011 m. spalio mėn.

⁹ Pribloškia tai, kad tarp Europos didžiųjų korporacijų tik dvylika bendrovių atsirado XX a. antrojoje pusėje, skirtingai nuo 51 JAV ir 46 naujose augančios ekonomikos šalyse; Europoje tik trys iš jų buvo sukurtos po 1975 m., palyginti su 26 JAV ir 21 naujai atsirandančiose rinkose. *T Philippon, N Veron, Bruegel Policy Brief 2008/1.*

¹⁰ Kaip matoma iš Komisijos komunikato: „Europos mikrokreditų plėtojimo iniciatyva“, COM(2007) 0708 galutinis (patvirtintas 2007 12 20).

¹¹ *Business Dynamics: Start-ups, Business Transfers and Bankruptcy* http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/business_dynamics_final_report_en.pdf.

Komisijos smulkiojo verslo akto apžvalgoje¹² ir kurias toliau būtina tobulinti nacionaliniu ir Europos lygmeniu.

Kiekviena MVĮ yra kitokia: jos skiriasi dydžiu, veiklos sritimis ir teisine forma ir į tai atitinkamai turėtų reaguoti politikos formuotojai¹³. Šis principas vienodai taikomas ir laisvosioms profesijoms ir atskiriems verslininkams, kurie irgi svariai prisideda prie ES ekonomikos¹⁴. **Principas „visų pirma galvokime apie mažuosius“ turi tapti Europos ir nacionalinės politikos pagrindu.**

Turime aktyviau stengtis, kad tapti verslininku būtų patraukli galimybė visiems europiečiams. Tai taikoma ir socialiniams verslininkams, kurių potencialas dažnai nepakankamai įvertinamas¹⁵. Jie kuria tvarias darbo vietas ir jau parodė esą atsparesni krizei nei ekonomika apskritai. Socialiniai verslininkai yra inovacijų kūrėjai, jie skatina socialinę įtrauktį ir prisideda siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų.

Dabartinę situaciją galima pakeisti tik **aiškiais koordinuotais visų institucijų veiksmais Europos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis.**

Šis veiksmų planas yra bendrų ryžtingų veiksmų planas siekiant atskleisti Europos verslo potencialą, pašalinti esamas kliūtis ir iš esmės pakeisti verslumo kultūrą Europoje. Jo tikslas – palengvinti naujų įmonių steigimą ir sukurti daug palankesnę aplinką, kurioje esami verslininkai galėtų klestėti ir augti.

Jame siūlomos trys neatidėliotinų veiksmų sritys:

- 1. Verslumo ugdymas ir mokymas, siekiant remti ekonomikos augimą ir verslo kūrimą;*
- 2. Geresnių pagrindinių sąlygų sudarymas verslininkams šalinant esamas struktūrines kliūtis ir paremiant juos itin svarbiais verslo gyvavimo ciklo etapais;*
- 3. Dinamiškos verslumo kultūros Europoje formavimas: naujos kartos verslininkų ugdymas.*

2. 1 RAMSTIS. VERSLUMO UGDYMAS IR MOKYMAS SIEKIANT REMTI EKONOMIKOS AUGIMĄ IR VERSLO KŪRIMĄ

2.1. Nauji pagrindai: verslumo mokymosi paplitimas ir gerėjanti kokybė...

Investavimas į verslumo ugdymą yra viena iš didžiausių investicijų gražų, kurią Europa gali pasiekti. Iš tyrimų matyti, kad 15–20 proc. studentų, kurie dalyvauja mažųjų bendrovių programoje vidurinėje mokykloje, vėliau kurs savo bendrovę. Šis skaičius yra maždaug tris–penkis kartus didesnis nei visų gyventojų procentinė dalis¹⁶. Nepriklausomai nuo to, ar jaunuoliai ieškos galimybių kurti verslo ar socialinio verslo įmones, ar ne, tie iš jų, kurie

¹² „Smulkiojo verslo akto Europai apžvalga“, COM(2011) 78 galutinis.

¹³ Direktyva 2005/36/EB: taip pat taikoma laisvosioms profesijoms (jeigu jos reglamentuojamos), kuriomis, vadovaujantis šia Direktyva, asmeniškai, atsakingai ir profesiniu atžvilgiu nepriklausomai užsiima, turėdami atitinkamą kvalifikaciją, asmenys, teikiantys intelektualaus pobūdžio abstrakčias paslaugas kliento ir visuomenės naudai.

¹⁴ Idem.

¹⁵ COM (2011)682 galutinis (priimtas 2011 10 25). Palankaus klimato socialinėms įmonėms, pagrindinėms suinteresuotosioms socialine ekonomika ir inovacijomis šalims kūrimas. Socialinė įmonė yra socialinės ekonomikos subjektas, kurio pagrindinis tikslas yra iš esmės socialinis poveikis, o ne pelno jų savininkams ar akcininkams siekimas.

¹⁶ C. Jenner, "Business and Education Powerful Social Innovation Partners", Stanford Social Innovation review (2012 m. rugpjūčio 27 d.).

mokėsi verslumo, gauna **verslo žinių** ir įgyja **pagrindinių įgūdžių** bei suformuoja **nuostatas** – tampa **kūrybingi, iniciatyvūs, išmoksta dirbti komandoje, supranta riziką ir turi atsakomybės jausmą**. Tai yra verslumo dvasia, kuri padeda verslininkams **verslo idėjas paversti veiksmis**, taip pat gerokai padidina įsidarbinimo galimybes.

Verslumas yra pagrindinė Europos sistemos¹⁷ formuojama kompetencija ir veiksmas pagal naujausią Komisijos švietimo persvarstymo komunikatą¹⁸. Verslumo kaip užimtumo lygio didinimo priemonės reikšmė pabrėžiama ir 2013 m. metinėje augimo apžvalgoje¹⁹. Kai kurios valstybės narės sėkmingai įdiegė nacionalines verslumo ugdymo strategijas arba verslumo ugdymą padarė privaloma švietimo programos dalimi, tačiau reikia dėti dar daugiau pastangų. Švietimas turėtų būti priartintas prie gyvenimo taikant **praktinės patirties mokymosi modelius** ir remiantis **tikrų verslininkų** patirtimi. Siekiant mokykloje taikyti veiksmingas verslumo mokymosi metodikas turi būti nustatyti verslumo mokymosi rezultatai visiems verslumo mokytojams.

Praktinės verslumo patirties galima įgyti ir ne švietimo įstaigose. Jaunuoliai turėtų būti skatinami ugdyti verslumo įgūdžius savišvietos ir neformaliojo švietimo priemonėmis, kaip antai savanorių veiklos būdu. Tokia patirtis taip pat turėtų būti patvirtinama ir pripažįstama, laikantis pasiūlytos šios srities Komisijos rekomendacijos²⁰.

Partnerystė su verslo subjektais gali užtikrinti, kad švietimo ir mokymo programos būtų artimos tikrovei. Tokios iniciatyvos kaip VET²¹ verslo forumas ir Sektorinių įgūdžių sąjungos²² suteikia galimybių įtraukti verslo subjektus. Siekiant užtikrinti, kad švietimo įstaigose būtų sukurta ir gyvuotų verslumo kultūra ir būtų diegiamos inovacijos per jų misiją, lyderystę, suinteresuotųjų šalių įtraukimą, mokymo programas ir mokymosi rezultatus, švietimo įstaigos turėtų būti skatinamos tapti verslesnėmis ir ugdyti platesnį požiūrį.

2.2. ...ir naujos ribos: aukštasis verslumo mokslas

Aukštojo mokslo svarba verslumui toli pranoksta teikimą žinių, kaip dalyvauti ekosistemose, partnerystėje ir pramonės aljansuose. Pažangiosioms technologijoms ir sparčiai augančioms įmonėms skiriamas vis didesnis dėmesys su verslumu susijusiose politikos srityse, o aukštojo mokslo įstaigos aktyviai prisideda prie valstybių narių ir ES inovacijų politikos.

Europos technologijos institutas (ETI) pirmas pabrėžė verslumo kaip pagrindinės inovacijų paskatos ES lygmeniu svarbą ir padeda įveikti atotrūkį tarp švietimo ir pramonei skirtų inovacijų. Daug naujai steigiamų įmonių jau buvo sukurta pasinaudojant ETI žinių ir naujovių bendrijomis (ZNB). ETI programomis užtikrinama, kad studentai būtų mokomi pačiu pažangiausiu būdu ugdant verslumą, teikiant verslo kūrimo paslaugas ir taikant mobilumo programas. Partnerystės gali būti stipri įvairių sektorių verslumo įgūdžių ugdymo platforma norintiems tiesiogiai dalyvauti formuojant, naudojant ir atnaujinant įgūdžius.

¹⁷ 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos rekomendacija dėl bendrųjų visą gyvenimą trunkančio mokymosi gebėjimų

¹⁸ COM (2012) 669 http://ec.europa.eu/education/news/rethinking_en.htm

¹⁹ Žr. Metinė augimo apžvalga, COM(2012) 750, p. 11, http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/ags2013_en.pdf

²⁰ COM(2012) 485.

²¹ VET – profesinio mokymo santrumpa anglų kalba (vocational education and training).

²² http://ec.europa.eu/education/news/20120425_en.htm

Universitetai turėtų būti verslesni²³. To siekdama Europos Komisija kartu su OECD jau parengė verslių universitetų bendravimo sistemą. Sistema sukurta siekiant padėti suinteresuotiems universitetams patiems įvertinti ir pagerinti jų gebėjimus taikant specialius mokymosi modulius. Prieiga prie sistemos bus plečiama palaipsniui.

Komisija:

- *plėtos visos Europos verslumo mokymosi iniciatyvą, padėsiančią sujungti esamą Europos ir nacionalinę kompetencijų atlikti poveikio analizę, dalytis žiniomis, kurti metodikas ir plėtoti valstybėse narėse praktiškai veikiančių subjektų tarpusavio mentorystę;*
- *stiprins bendradarbiavimą su valstybėmis narėmis, siekdama įvertinti verslumo ugdymo diegimą kiekvienoje šalyje remiantis praktine patirtimi ir remti viešojo administravimo institucijas, norinčias pasimokyti iš sėkmingo ūkio subjektų tarpusavio bendradarbiavimo;*
- *kartu su OECD parengs rekomendacijų sistemą, skirtą skatinti kurti verslo mokyklas ir profesinio mokymo įstaigas²⁴;*
- *skatins pripažinti ir validuoti verslumo savišvietą ar neformalų verslumo mokymąsi²⁵;*
- *skleis verslaus universiteto orientavimo sistemos rekomendacijas 2013 m. pradžioje.; palengvins universitetų, suinteresuotų sistemos taikymu, mainus; laipsniškai skatins ją diegti ES aukštojo mokslo institucijose;*
- *rems sėkmingas universitetų valdomas verslo kūrimo priemones (papildoma veikla ir t. t.), ir naujai atsirandančias universitetų ir verslo ekosistemas, skirtas svarbiausioms visuomenės problemoms spręsti.*

Valstybės narės raginamos:

- *užtikrinti, kad iki 2015 m. pabaigos pagrindinė "verslumo" kompetencija būtų integruota į pradinio bei vidurinio ugdymo, profesinio mokymo, aukštojo mokslo ir suaugusiųjų švietimo sistemas;*
- *suteikti galimybę jauniems žmonėms prieš baigiant išeiti privalomojo švietimo programą bent vieną kartą įgyti praktinės verslumo patirties²⁶, pavyzdžiui, valdyti mažą bendrovę, būti atsakingam už verslo projektą bendrovėje ar socialinio projekto įgyvendinimą;*
- *skatinti jaunimo ir suaugusiųjų verslumo mokymą švietimo sistemose naudojant struktūrinių fondų lėšas pagal nacionalinį darbo planą, būtent Europos socialinio fondo lėšas – laikantis nacionalinių darbo planų, ypač kaip priemonę suteikti antrą galimybę mokytis tiems, kurie nedalyvauja švietimo, užimtumo ar mokymo*

²³ Plg., Gibb A., Haskins G., Robertson I., *Leading the Entrepreneurial University*, Oksfordo universitetas, 2009 m.

²⁴ Žr. naujausią švietimo persvarstymo komunikatą COM(2012) 669, 2.1 skirsnį.

²⁵ COM(2012) 485 final, 2012 9 5.

²⁶ Žr. naujausią švietimo persvarstymo komunikatą COM (2012) 669, 2.1 skirsnį.

programose. Panaudoti visas mokymo galimybes kaimo plėtros fondo – Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšomis;

- *skatinti verslumo mokymo modulius, skirtus jauniems žmonėms, dalyvaujantiems nacionalinių jaunimo garantijų sistemose²⁷.*

3. 2 RAMSTIS. SUKURTI APLINKĄ, KURIOJE VERSLININKAI GALĖTŲ KLESTĖTI IR AUGTI

Naujam verslui reikia konkrečios paramos. Yra **šešios pagrindinės sritys**, kuriose reikia imtis veiksmų, kad būtų galima pašalinti jo kūrimui ir augimui trukdančias esamas kliūtis:

- Galimybė gauti finansavimą
- Parama verslininkams itin svarbiais verslo gyvavimo ciklo etapais ir jų augimui
- Naujų verslo galimybių skaitmeniniame amžiuje panaudojimas
- Verslo perdavimas
- Bankroto procedūros ir antras šansas sąžiningiems verslininkams pradėti verslą iš naujo
- Reguliavimo naštos mažinimas.

3.1. Geresnės galimybės gauti finansavimą

Be tinkamo finansavimo ir apyvartinių lėšų verslas negali veikti, investuoti ir augti – tad galimybė gauti finansavimą yra vienas iš MVĮ augimo svertų²⁸. Remiantis viešosios konsultacijos, pradėtos Komisijos 2012 m. liepos mėn., rezultatais galimybė gauti finansavimą yra vienas iš didžiausių verslumą ir augimą ribojančių veiksnių Europoje. MVĮ visą laiką buvo priklausomos nuo bankų paskolų, todėl dabartiniai banko kredito apribojimai dėl krizės turi neproporcingai didelį poveikį MVĮ. Be to, **verslininkams itin sunku gauti lėšų ankstyvuju jų verslo etapu**. 2011 m. gruodžio mėn. Europos Komisija pateikė galimybių MVĮ gauti finansavimą gerinimo veiksmų planą²⁹ ir pasiūlymus dėl rizikos kapitalo fondų ir socialinio verslumo fondų³⁰. Ypatingas dėmesys MVĮ taip pat buvo skiriamas finansinių priemonių direktyvoje³¹ bei galutiniame derybų dėl kapitalo reikalavimų direktyvos³² etape. Tačiau siekiant pašalinti rinkos spragas reikia dar daug nuveikti tiek Europos, tiek ir nacionaliniu lygmeniu, nagrinėti ir bankų skolinimo MVĮ alternatyvas,

²⁷ Tarybos rekomendacijos dėl jaunimo garantijų sistemos sukūrimo pasiūlymas, COM(2012) 729.

²⁸ COM(2011) 206 galutinis, „Bendrosios rinkos aktas. Dvylika svertų augimui skatinti ir pasitikėjimui stiprinti. Bendros pastangos skatinti naująjį augimą“.

²⁹ COM (2011) 870 galutinis, Veiksmų planas siekiant gerinti MVĮ galimybes gauti finansavimą.

³⁰ Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos rizikos kapitalo fondų pasiūlymas, COM(2011) 860 galutinis; Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos socialinio verslumo fondų, COM (2011) 862 galutinis.

³¹ 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų, iš dalies keičianti Tarybos direktyvas 85/611/EEB, 93/6/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/12/EB bei panaikinanti Tarybos direktyvą 93/22/EEB.

³² Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl galimybės verstis kredito įstaigų ir investicinių įmonių veikla ir iš dalies pakeičiančios Direktyvos 2002/87/EB dėl finansiniam konglomeratui priklausančių kredito įstaigų, draudimo įmonių ir investicinių firmų papildomos priežiūros nuostatas.

papildyti esamą ribotą privatų finansavimą ir pateikti daugiau prieinamos informacijos apie finansavimą.

Taip pat svarbu gerinti naujo verslo kūrimo projektų kokybę ir didinti jų finansinę gražą. Sritis, kuriose galimi veiksmi, yra **finansinė parama naujų technologijų bandymams atlikti, joms demonstruoti ir išbandyti, rizikos kapitalo stiprinimas**, neformalių investuotojų (vadinamieji verslo angelai) investicijos, inkubatoriai ir **paskolos turinčioms didelį potencialą MVI**. Verslininkams reikia lėšų, kad jie galėtų **komercializuoti mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą ir išbandyti naujoviškus verslo modelius**. Komisija pasiūlė remti šias sritis pagal būsimą **įmonių konkurencingumo ir MVI programą (COSME)**³³ ir programą „**Horizontas 2020**“, parama stiprinant Europos struktūrinių fondų lėšomis³⁴.

Socialinės ekonomikos dalyviai ir socialinės įmonės yra svarbūs įtraukių darbo vietų kūrimo ir socialinių inovacijų veiksniai. Jiems kyla panašių problemų, kaip daugeliui MVI, tačiau jie gali susidurti ir su papildomais sunkumais gauti lėšų, kuriuos Komisija nagrinėja būsimoje **socialinių pokyčių ir inovacijų programoje (SPIP) ir struktūrinių fondų reglamentuose**³⁵.

Svarbi sėkmingo verslo ekosistemos dalis yra pritraukti ankstyvojo etapo investuotojus (rizikos kapitalo įmonės ir verslo angelai), kurie teikia pradinę paramą ir pirmojo etapo kapitalo investicijas. Šie investuotojai naudoja platų partnerių tinklą ir suteikia vertingų žinių ir supratimo apie rinką ir „protingų investicijų“ rizikos kapitalo įmonės kūrimą. Šias investicijas taip pat galima skatinti teikiant mokestines paskatas.

2008 m. Komisija sukūrė **Europos įmonių tinklą** – partnerystę su daugiau nei 600 priimančių organizacijų, kurių viena užduočių yra teikti įmonėms ir būsimiems verslininkams reikalingą informaciją apie galimybes gauti ES finansavimą ir ES finansus. **Verslui iki šiol tebėra labai svarbu gauti geresnės informacijos apie ES paramą.** Komisija kartu su suinteresuotosiomis šalimis siekia **sustiprinti tinklą**, padaryti jį aktyvesnį ir efektyvesnį.

Komisija:

- *finansuos programas, kuriomis siekiama sukurti mikrofinansų Europoje rinką, imantis tokių iniciatyvų, kaip mikrofinansų priemonė „Progress“ ir bendras veiksmas mikrofinansų institucijoms remti (JASMINE), ir skiria išteklius, kad mikrofinansavimu galėtų naudotis valstybės narės ir regionai, tam naudojant Europos socialinio fondo ar Europos regioninės plėtros fondo lėšas;*
- *palengvins MVI galimybes tiesiogiai patekti į kapitalo rinką, sukuriant ES režimą vietose, kurios specializuojasi prekyba MVI išleidžiamomis akcijomis ir obligacijomis (MVI augimo rinką), atsižvelgdama į Finansinių priemonių rinkų direktyvos (MiFID) persvarstymą.*

Valstybės narės raginamos:

³³ Pasiūlymas dėl reglamento, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa, COM(2011) 834 galutinis.

³⁴ Pagal Komisijos pasiūlymą dėl būsimų struktūrinių fondų siekiant gauti ESF ar ERPF paramą investicijoms į verslumą turi būti patvirtintos visapusiškos integracinės paramos verslo pradžiai strategijos. COM(2012) 0496 final – 2011/0276 (COD).

³⁵ Žr. teisės akto pasiūlymą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011PC0609:LT:NOT>.

- *įvertinti, ar reikia iš dalies keisti esamus nacionalinius finansų teisės aktus siekiant palengvinti naujų, alternatyvių finansavimo formų naujoms įmonėms bei MVĮ apskritai, ypač masinio finansavimo platformų, diegimą, taip pat apsvarstyti poreikį supaprastinti mokesčių teisės aktus ir skatinti toliau plėtoti alternatyvias finansų rinkas, pavyzdžiui, verslo angelų investicijas;*
- *naudoti struktūrinių fondų lėšas sukurti mikrofinsavimo paramos schemoms pagal atitinkamus Europos socialinio fondo (ESF) ir Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) prioritetus;*
- *panaudoti visas EŽŪFKP galimybes siekiant užtikrinti galimybes gauti verslumui finansinę paramą, visų pirma ankstyvais verslo veiklos etapais žemės ūkyje (pavyzdžiui, kuriantis jauniems ūkininkams) ir kaimo vietovėse apskritai, taip pat naudojant ir finansinius instrumentus.*

3.2. Parama naujiems verslo subjektams itin svarbiais jų gyvavimo ciklo etapais ir pagalba jiems augant

Apie 50 proc. naujų verslo subjektų bankrutuoja per pirmuosius penkerius metus. Jei norime, kad Europos verslininkai pajėgtų augti taip, kaip mes tikimės iš jų, turime skirti daugiau išteklių, kad padėtume jiems išgyventi šį laikotarpį. **Įmonės dažnai neturi tinkamos, augimą skatinančios ekosistemos.**

Gyvybiškai svarbią pagalbą gali suteikti paramos tarnybos, kurios išmano jų rinkas ir taip gerokai padidina naujų įmonių sėkmingos veiklos tikimybę. Veiksminga parama yra holistinės programos, į kurias įtraukti pagrindiniai elementai, kaip antai vadybos mokymas, mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros praktinio mokymo paslaugos, verslo subjektų tarpusavio bendradarbiavimo, bendradarbiavimo su potencialiais tiekėjais ir klientais tinklas. Verslininkams vis dažniau reikia patarimo ir paramos dėl strateginių investicijų ir produkto kūrimo susiduriant su ribotais išteklių ir nesaugaus tiekimo problemomis. Daugelis mažesnių įmonių taip pat patiria vis didesnę bendrovių, kurių tiekėjai jos yra, spaudimą atitikti naujus standartus ir planavimo reikalavimus, susijusius su efektyvesniu ir pakartotiniu išteklių naudojimu.

Sumažinus mokesčių reikalavimų laikymosi išlaidas pagerėtų verslo aplinka, ypač mažosioms įmonėms. Turėdamos ribotus išteklius ir nepakankamą patirtį mažos ir naujai sukurtos įmonės dėl didelių reikalavimų laikymosi išlaidų, susijusių su sudėtingais mokesčių teisės aktais ir sudėtingomis pranešimų apie sumokėtus mokesčius procedūromis, patiria daugiau problemų nei didžiosios bendrovės. Valstybės narės taip pat turėtų apsvarstyti PVM registravimo procedūrų supaprastinimą ir sukurti vieno langelio elektroninės registracijos sistemą siekiant palengvinti skaitmeninę tarpvalstybinę komercinę mažų įmonių veiklą.

Mokslo ir mokslinių tyrimų srityje gimsta daug naujų sėkmingo verslo idėjų, bet galima padaryti dar daugiau, kad verslas pasinaidotų mokslinių tyrimų rezultatais. Todėl verslui turėtų būti pateikta daugiau informacijos apie projektų, finansuojamų mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros bendrųjų programų lėšomis, rezultatus.

Naujos įmonės dažnai nukenčia nuo **klaidinančios komercinės veiklos.** Apgauginėjama įvairiais būdais – gali būti pateikiama neteisinga arba apgaulinga informacija apie paslaugas, siunčiamos sąskaitos apie neva užsakytas ar neapmokėtas prekes ar paslaugas, taip pat gali būti siunčiamos klaidinančios anketos, kuriose prašoma į katalogus įtrauktų įmonių atnaujinti

savo duomenis ir pan. Komisija paskelbė strategiją³⁶, apimančią išsamų veiksmų sąrašą siekiant ateityje pagerinti įmonių apsaugą, ir ketina pateikti teisės akto pasiūlymą 2013 m.

Bendrosios rinkos kliūčių pašalinimas ir vienodų sąlygų sudarymas padės mažosioms įmonėms plėtoti tarpvalstybinę veiklą. To siekiant reikia spręsti dvigubo apmokestinimo, mokesčių neatitikimų ir kitas mokesčių problemas, kurios trukdo tarpvalstybinei prekybai bendrojoje rinkoje ir užsienio investicijoms ES.

Be to, didžiojoje ES dalyje savarankiškai dirbančių asmenų socialinės apsaugos teisės sistemos gerokai skiriasi nuo samdomiems darbuotojams taikomų sistemų, o tai sudaro papildomų kliūčių verslininkams. Parama naujam verslui yra ypač svarbi siekiant sklandaus perėjimo nuo nedarbo prie savarankiškos veiklos. Gali duoti naudos priemonės, kurios padėtų žmonėms, priklausomiems nuo socialinių išmokų (bedarbio pašalpų), lengviau pradėti savo verslą ir tapti ekonomiškai nepriklausomais („gerovės tiltai“). Todėl valstybės narės galėtų išnagrinėti galimybę savarankiškai dirbantiems asmenims gauti panašias į samdomų darbuotojų gaunamas išmokas (pvz., sveikatos, pensijinio draudimo, invalidumo išmokas, bedarbio pašalpą verslo nutraukimo ir (arba) bankroto atveju ir pan.) nemažinant išmokų pastariesiems.

Sėkmingai verslininkų ir **MVĮ** veiklai **reikia konkrečios, pritaikytos kompetencijos**, kuri gali padėti įgyti konkurencinį pranašumą ir pasinaudoti pasaulinėmis vertės grandinėmis ir pasidalijamuoju žmogiškų išteklių valdymu. **Inovacijų grupių, verslo tinklų ir kitų tipų asociacijos gali sudaryti tokioms įmonėms palankią aplinką**, nes jos suburia svarbius dalyvius iš verslo, švietimo, mokslinių tyrimų ir viešojo sektoriaus³⁷. Kai kurios MVĮ bendrovės, pavyzdžiui, socialinės įmonės, dažnai veikia pagal specifinius verslo modelius, pagal kuriuos turi būti skiriama parama. MVĮ grupavimas gali padidinti jų konkurencingumą³⁸. Todėl valstybės narės galėtų apvarstyti ar jų mokesčių sistemos galėtų būti tobulinamos leidžiant sudaryti daugiau tokių MVĮ grupių.

Be to, verslininkai gali pasinaudoti bendrosios rinkos privalumais. Tačiau šiuo metu geram bendrosios rinkos veikimui vis dar trukdo kelios kliūtys. 2012 m. spalio 3 d. Europos Komisija paskelbė **II bendrosios rinkos akta**³⁹ siekdama sumažinti esamas kliūtis. **Veiksmingai įgyvendintos** šios priemonės gali skatinti verslumą Europoje, ypač tarpvalstybinių paslaugų, diplomų ir kvalifikacijų pripažinimo ir įsisteigimo teisės srityse.

Be to, **ES viduje** turėtų būti skatinamas **keitimasis žiniomis su patyrusiais verslininkais**, pavyzdžiui, per Komisijos *Erasmus* programos jauniems verslininkams schemą.

Komisija:

- *nustatys ir skatins valstybių narių gerąją patirtį siekdama sukurti palankesnę verslui mokesstinę aplinką;*

³⁶ COM(2012) 702 „Verslo apsauga nuo klaidinančios komercinės veiklos ir veiksmingo vykdymo užtikrinimas; Direktyvos 2006/114/EB dėl klaidinančios ir lyginamosios reklamos peržiūra“.

³⁷ „Inovacijų grupių koncepcija ir inovacijų grupių politika bei jų vaidmuo konkurencingumo ir inovacijų srityje: pagrindiniai statistiniai duomenys ir įgyta patirtis“, Komisijos tarnybų darbo dokumentas, SEC (2008) 2637.

³⁸ Europos inovacijų grupių politikos grupės galutinės rekomendacijos, 5 rekomendacija, http://www.proinno-europe.eu/sites/default/files/newsroom/2010/09/EPCG_Final_Report_web-low1.pdf, remtasi rekomendacijomis dėl Europos inovacijų grupių aljanso.

³⁹ COM (2012) 573 final, „II bendrosios rinkos aktas. Drauge už naująjį augimą“.

- *rems inovacinių grupių ir verslo tinklų bendradarbiavimą;*
- *rems agentūrų, teikiančių paramą MVĮ dėl efektyvaus išteklių naudojimo, bendradarbiavimo tinklų kūrimą ir keitimąsi gerąja patirtimi;*
- *stiprins Europos įmonių tinklo ir priimančių organizacijų, atskirų kontaktinių centrų ir visų MVĮ remiančių organizacijų partnerystę, kad i) būtų plačiai sklaidžiama informacija apie ES iniciatyvas, finansavimo šaltinius ir paramą inovacijoms, ii) valstybės narės būtų skatinamos stiprinti priemones, skirtas verslininkų ir MVĮ pasirengimą investicijoms gerinti ir iii) būtų teikiama veiksminga pagalba siekiant padėti verslo subjektams pasinaudoti visais bendrosios rinkos teikiamais privalumais ir lengviau patekti į trečiųjų šalių rinkas;*
- *peržiūrės taisykles, draudžiančias tam tikrą klaidinančią komercinę veiklą⁴⁰, kad jos taptų patvaresnės ir būtų sustiprinta kova su tokia praktika tarpvalstybinėse bylose;*
- *sudarys galimybes MVĮ išnaudoti visą skaitmeninės bendrosios rinkos potencialą šalindama esamas kliūtis tarpvalstybinei prekybai internetu⁴¹;*
- *toliau plėtos jauniems verslininkams skirtą Erasmus programą siekiant patenkinti padidėjusią naujų verslininkų dalyvavimo visoje bendrojoje rinkoje paklausą⁴²;*
- *skatins jaunų verslininkų mainus tarp ES ir trečiųjų šalių,*
- *padės valstybėms narėms kurti integruotas paramos sistemas organizuodama gebėjimų stiprinimo seminarus, finansuojamus iš ESF techninės pagalbos lėšų, įtraukiant atitinkamas suinteresuotąsias šalis, įskaitant švietimo ir mokymo paslaugų teikėjus, kurti integruotas strategijas bei nustatyti konkrečius veiksmus, visų pirma skirtus jauniems verslininkams;*
- *toliau plėtos portalą „Jūsų Europa. Verslas“, kuriame pateikiama informacija apie bendrąją rinką, gauta iš Komisijos ir valstybių narių.*

Valstybės narės raginamos:

- *padaryti nacionalinę mokesčių administravimo aplinką palankesnę pradedantiems verslų. Sumažinti mokestinių prievolių išlaidas supaprastinant mokesčių deklaravimo ir mokesčių mokėjimo procedūras, plačiau naudojant elektronines priemones, taip pat greičiau visapusiškai įgyvendinant skaitmeninę bendrąją rinką;*
- *skatinti mokesčių koordinavimą siekiant užtikrinti, kad dėl nesuderintos mokesčių tvarkos nebūtų dvigubo apmokestinimo arba kitos žalingos mokesstinės praktikos,*

⁴⁰ Direktyva 2006/114/EB dėl klaidinančios ir lyginamosios reklamos.

⁴¹ Įskaitant, pavyzdžiui, nedidelį „vieną langelį“ PVM registracijai, deklaracijai ir mokėjimui, kaip nurodyta Komisijos komunikate dėl PVM ateities (IP/11/1508).

⁴² 2013 m. paklausa dėl naujų verslininkų viršys turimą biudžetą: nuo 2012 m. gruodžio mėn. pabaigos buvo apie 950 naujų verslininkų, tinkamų mainams, o pagal turimą biudžetą būtų galima sudaryti sąlygas maždaug 930 mainų. Atsižvelgiant į tai, kad reikalavimus atitinkančių naujų verslininkų grupė išauga vidutiniškai 25 verslininkais kiekvieną savaitę, akivaizdu, kad paklausa viršys pasiūlą 2013 m. Jau 2012 m. daug tarpininkų organizacijų išnaudojo jiems skirtą biudžetą ir nebegalėjo vykdyti mainų.

kuri trukdo bendrajai rinkai, būdama kliūtimi tarpvalstybiniam verslui ir tarpvalstybinėms rizikos kapitalo investicijoms;

- *iš naujo įvertinti įmonių pajamų mokesčio sistemas ir apvarstyti galimybę dėl įmonių pajamų mokesčio taikyti ilgesnius nuostolių ir atskaitymų senaties terminus;*
- *apvarstyti galimybę nuo 2013 m. įdiegti PVM skirtą grynujų pinigų apskaitos sistemą, pasiūlytą smulkiajam verslui;*
- *priimti reikiamas priemones, skirtas padėti komercializuoti inovacijas, mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros projektus, atsižvelgiant į ypatingus iššūkius naujai įsteigtoms įmonėms;*
- *apvarstyti galimybę naujų įmonių savininkams leisti prašyti ribotą laiką koreguoti galimų socialinių įmokų mokesčio tvarkaraščius atsižvelgiant į konkrečios įmonės padėtį ir pateikus tinkamą pagrindimą;*
- *išnaudoti visas naujai nustatytas paramos Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšomis verslo pradžia ir visapusiškų verslininkų profesinių mainų ir apsilankymų ūkiuose programų rengimui, taip pat paramos inovacijų grupėms, verslo tinklams ir bendradarbiavimui žemės ūkio, miškininkystės, žemės ūkio maisto produktų perdirbimo ir nesusijusio su žemės ūkio kaimo verslo srityse galimybes.*

3.3. Naujų verslo galimybių skaitmeniniame amžiuje panaudojimas

Geresnis informacinių ir ryšių technologijų (IRT) panaudojimas gali labai padėti naujiems verslo subjektams suklestėti. IRT yra pagrindinis šalių ekonomikos augimo šaltinis, o Europos MVĮ gali augti du tris kartus greičiau, kai jos naudojami IRT. Kaip nurodyta Komisijos pramonės politikos komunikate⁴³, „verslininkams reikia visapusiškai išnaudoti ES skaitmeninės bendrosios rinkos potencialą, **kuris, kaip manoma, iki 2016 m. didės 10 proc. per metus**“.

Remdamasi **skaitmenine darbotvarke ir pramonės politikos pavyzdinėmis iniciatyvomis**, Komisija teiks pagalbą verslininkams ir MVĮ, kad jie galėtų visapusiškai naudotis IRT galimybėmis – tiek kalbant apie naujų skaitmeninių produktų ir paslaugų **teikimą**, tiek apie **paklausą** ir išmanų šių technologijų naudojimą.

Kalbant apie pasiūlą, **interneto verslininkai** sudaro specialią kategoriją verslininkų, kurie kuria naujas skaitmenines paslaugas ir produktus, kurių neatsiejama naudojimo dalis yra internetas. Naujos interneto įmonės dažnai auga ir bankrutuoja sparčiau nei kiti verslo subjektai ir tai vyksta proporcingai, t. y. gaunama didesnė grąža, bet prisiimama ir didesnė rizika. Jos veikia sudėtingoje ir sparčiai besivystančioje ekosistemoje, kur labai svarbus yra tinklo sukūrimas ir eksperimentavimas. Naujų interneto įmonių steigimas yra pigesnis, patekimo į rinką kliūtys nedidelės, todėl tos įmonės tampa patrauklia galimybe pradėti verslininko karjerą. Interneto verslininkams dėl šios priežasties reikia pritaikytų paramos priemonių, skirtų struktūriškai stiprinti tinklo veiklos pradžios ekosistemą.

Kalbant apie paklausą, **investavimas į skaitmenines technologijas jau nebėra tik vienas iš kelių variantų**: įmonės šiais laikais gali būti konkurencingos tik tada, kai jos veikia ir

⁴³ „Stipresnė Europos pramonė ekonomikos augimui ir atsigavimui skatinti. Pramonės politikos komunikato atnaujinimas“, COM(2012) 582, 2012 m. spalio 10 d.

skaitmeniniame pasaulyje. Tai suteikia galimybes ir kelia iššūkius, ypač MVĮ, nes neretai jos yra blogiau pasirengusios susidoroti su sudėtingesniais naujais verslo modeliais.

Skaitmeniniai verslininkai – tai verslininkai, kurie iki galo panaudoja skaitmeninius produktus ir paslaugas, įskaitant nuotolinių kompiuterinių išteklių paslaugas, siekdami atnaujinti savo verslo modelius ir padidinti jų konkurencingumą⁴⁴. ES iniciatyvomis „Pažangus informacinių technologijų naudojimas ir MVĮ integracija į pasaulines pramonės vertės grandines“ ir *e. įgūdžiai* bus skatinama diegti skaitmenines technologijas ir prijungti MVĮ prie skaitmeninio pasaulio.

Elektroninės komercinės veiklos galimybės kaip bendrosios skaitmeninės rinkos galimybių dalis verslininkų dar nėra pakankamai panaudojamos. Keletas konkrečių veiksmų padidins pasitikėjimą prekyba internetu⁴⁵.

Komisija:

- **stiprins žinių** apie pagrindines rinkos tendencijas ir inovacinius verslo modelius **bazę**, kurdama internetinės rinkos stebėsenos mechanizmus ir internetinės rinkos rezultatų suvestinę, bendradarbiaudama su pagrindinėmis suinteresuotosiomis šalimis, siekiant palengvinti dialogą ir nustatyti bendrą veiksmų darbotvarkę;
- **gerins informuotumą** vykdydama Europos masto informavimo kampaniją verslininkams ir MVĮ dėl naujų skaitmeninių galimybių plėtojimo naudos; kampanijos metu bus propaguojami Europos laimėjimai, organizuojami Europos masto konkursai ir apdovanojimai, siekiant geriau informuoti verslininkus apie besikeičiančių verslo aplinką ir naujas verslo galimybes;
- **palengvins jungimąsi į tinklus**, skirtus skleisti ir remti naujas verslo idėjas, kaip antai: sukurs Europos mentorių tinklą, skirtą mokymui, konsultacijoms bei praktinėms individualioms konsultacijoms kaip organizuoti verslo veiklą skaitmeniniame amžiuje ir organizuos bendrus renginius suinteresuotosioms šalims siekiant išbandyti naujų partnerysčių galimybes;
- **pradės interneto verslininkams skirtus konkrečius veiksmus**, kaip antai: i) veiklos pradžios Europos partnerystė, skirta suteikti patirties, organizuoti mentorystę, suteikti prieigą prie technologijų ir paslaugų, ii) interneto verslo lyderių klubas siekiant suburti pasaulinės klasės interneto verslininkus ir stiprinti internetinio verslumo kultūrą Europoje; iii) Europos interneto verslo spartinimo veiksmų tinklas; iv) darbas su Europos investuotojais siekiant padidinti rizikos kapitalo srautą ir kolektyvinio investavimo fondų investicijas į naujas interneto įmones; ir v), interneto verslo talentų skatinimas organizuojant masinius atvirus kursus internetu⁴⁶ ir sukuriant mentorystės ir įgūdžių ugdymo platformas;
- **stiprins gebėjimus ir įgūdžius** aktyviau vykdydama savo *e. įgūdžių* priemones, skirtas *e. lyderystės įgūdžiams*, mokslo ir kūrybiniais ir vadybos bei verslumo įgūdžiams gerinti, kad būtų galima įsisavinti naujas technologijas ir rinkas.

⁴⁴ COM (2012) 529 „Nuotolinių kompiuterinių išteklių paslaugų galimybių panaudojimas Europoje“.

⁴⁵ COM(2011) 942, 2012 m. sausio 11 d., „Darni sistema, kuria siekiama didinti pasitikėjimą bendrąja skaitmenine elektroninės prekybos ir internetu teikiamų paslaugų rinka“.

⁴⁶ Žr., pvz., <http://www.radicalsocialentreps.org/>, <http://www.youtube.com/watch?v=iE7YRHxwoDs> ir <http://www.academicmatters.ca/2012/05/the-massive-open-online-professor/>

Valstybės narės raginamos:

- *stiprinti nacionalinę ar regioninę paramą skaitmeninėms ir internetinėms naujoms įmonėms ir skatinti alternatyvų finansavimą (pvz., IRT inovacijų investicinių čekių schema) ankstyvaisiais naujų technologijų pradinės veiklos etapais;*
- *sudaryti prieigą verslininkams prie atvirų didelės apimties duomenų, sukauptų viešosiose arba pramonės remiamose programose, kaip antai kultūros duomenys portale Europeana;⁴⁷*
- *remti gabiausius verslininkus, pvz., skatinant gabiausius diplomuotus specialistus pradėti karjerą naujose verslo įmonėse;*
- *remti sklandų vykdomų politikos iniciatyvų, pavyzdžiui, duomenų apsaugos reformos ir pasiūlymo dėl bendro Europos prekybos įstatymo, kurie sumažintų kliūtis nuotolinių kompiuterinių išteklių paslaugų įsisavinimui ES, priėmimą;*
- *užtikrinti geriausią įmanomą Europos fondų lėšų interneto ir skaitmeninei verslininkystei panaudojimą pagal taikomas taisykles ir prioritetus.*

3.4. Lengvesnis verslo perdavimas

Kiekvienais metais Europoje **perduodama maždaug 450 000 įmonių, kuriose dirba 2 mln. darbuotojų**. Tačiau verslą perduoti kartais dar būna taip sunku, kad **manoma, jog kiekvienais metais gali būti prarasta 150 000 bendrovių, kuriose yra apie 600 000 darbo vietų**⁴⁸. Pagrindiniai tai lemiantys veiksniai yra reguliavimo arba mokestinė našta, nepakankamas informuotumas apie reikalingus parengiamuosius darbus ir apie skaidrias tokių sandorių rinkas ir ilgas laikotarpis, reikalingas formalumams tvarkyti. Papildomi pažeidžiamumą didinantys elementai gali būti bendrovės teisinė forma (personalinės įmonės), jos veiklos trukmė (visų pirma bendrovės, veikusios mažiau nei trejus metus). Todėl **mažiausi verslo subjektai labiausiai nukenčia dėl nepavykusio perdavimo**.

Šie verslo subjektai yra dar veikiantys su nustatytais produktais, rinkomis ir klientais, todėl jų išlikimo tikimybė yra didesnė nei naujų įmonių. Būsimi verslininkai turėtų žinoti, kad „**dar veikiančios**“ įmonės **įsigijimas gali būti patraukli alternatyva pradėti naują verslą. Perdavimas turėtų būti supaprastintas** tiek verslininkams, kurie nori perduoti jo ar jos verslą, tiek ir jį įsigyjančiam ūkio subjektui.

Verslo perdavimas iš kartos į kartą yra būdingas šeimos verslui ir didžiausias tam verslui kylantis iššūkis. Šeimos verslo perdavimas turi būti laikomas nuosavybės perdavimu, kai ta nuosavybė yra ne tik likvidus turtas, bet ir tai, kas sukurta ir išplėta kelių šeimos kartų, įskaitant vertybes, tradicijas ir praktinę patirtį. Įvairių paveldėjimo ir nekilnojamo turto mokesčių sistemų aprėptis ir mastas ES rodo, kad yra daug galimybių gerinti šeimos verslo perdavimo teisinę aplinką.

⁴⁷ <http://Europeana.eu> yra kultūros portalas, sukurtas padedant Europos Komisijai, kuris veikia kaip sąsaja su milijonais knygų, paveikslų, filmų, muziejų objektais ir archyvų įrašais, kurie buvo suskaitmeninti visoje Europoje.

⁴⁸ *Business Dynamics: Start-ups, Business Transfers and Bankruptcy. (2011 m.)*
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/business-environment/files/business_dynamics_final_report_en.pdf.

Verslo perdavimo sritis buvo reglamentuojama **konkrečiai Smulkiojo verslo akte (SVA)⁴⁹ ir 2011 m. Europos SVA persvarstyme⁵⁰** ir buvo konkrečiai nagrinėta **2006 m. Komisijos komunikate** „Lisabonos Bendrijos augimo ir užimtumo programos įgyvendinimas: Verslo perdavimas – sėkmingai tęsti naujai pradėjus“⁵¹.

Kai kurios Europos šalys padarė pažangą ir sukūrė verslo perdavimui palankesnę reguliavimo sistemą, vis dėlto net tose šalyse **verslo bendruomenė ir suinteresuotosios šalys** (profesinės asociacijos, teisinės firmos ir verslininkų konsultantai) **dar gali būti nepakankamai informuoti** apie perdavimo galimybes ir apie reikalingus parengiamuosius darbus.

Kadangi kliūtys sėkmingam verslo perdavimui iš esmės yra vietos, regioninio ir nacionalinio lygmens, akivaizdu, kad labai naudinga lyginti taikomas Europoje sistemas **siekiant keistis gerą patirtimi ir imtis veiksmų**, ypač **gerinant informuotumą apie verslo perdavimą, taikant specialias finansines priemones, skirtas finansuoti perdavimą**, priimti **teisinius pakeitimus** (ypač galimybę sukurti ribotos atsakomybės bendroves, palengvinančias įmonės pardavimą) ir **kurti skaidrią verslo perdavimo rinką⁵²**.

Komisija:

- *parengs gaires dėl veiksmingiausių programų ir gerosios patirties, kad būtų galima palengvinti verslo perdavimą, įskaitant priemones gilinti ir plėsti rinkas įmonėms, inventorizuoti Europoje veikiančias programas ir pasiūlyti veiksmų, skirtų pašalinti likusias kliūtis tarpvalstybiniam verslo perdavimui. Šiuo tikslu Komisija organizuoja ekspertų darbo grupę su valstybių narių atstovais, kuri 2013 m. sieks atlikti dar likusių šios srities kliūčių inventorizaciją ir priežasčių analizę ir siūlyti rekomendacijas bei paramos priemones joms šalinti.*

Valstybės narės raginamos:

- *tobulinti teisinės, administracinės ir mokesčines verslo perdavimo nuostatas atsižvelgiant į 2006 m. Komisijos komunikatą dėl verslo perdavimo ir 2011 m. Komisijos komunikatą dėl tarpvalstybinių paveldėto turto mokesčio kliūčių šalinimo ES viduje⁵³;*
- *naudoti esamus Europos fondus pagal jų taikomas taisykles ir prioritetus remti smulkaus ir vidutinio verslo perdavimą verslininkams, siekiantiems tęsti šį verslą;*
- *gerinti informaciją ir konsultacines verslo perdavimo paslaugas, taip pat gerinti verslo perdavimo duomenų rinkimą ir stebėseną;*
- *veiksmingai viešinti verslo perdavimo platformas ir rinkos vietas ir pradėti informuotumo didinimo kampanijas, skirtas potencialiems gyvybingo verslo pardavėjams ir pirkėjams;*

⁴⁹ COM(2008) 394 galutinis. „Galvokime pirmiausia apie mažuosius. Smulkaus verslo aktas Europai“.

⁵⁰ „Smulkiojo verslo akto Europai apžvalga“, (COM(2011) 78 galutinis).

⁵¹ COM(2006) 117 galutinis.

⁵² Pavyzdžiui, pagal „Verslo dinamikos“ tyrimą tik 1/3 valstybių narių, kuriose buvo vykdomas tyrimas, siekiant paremti perdavimą siūlomi specialūs finansiniai produktai, o dvylikoje valstybių narių labai mažai arba visai nėra mentorystės arba mokymo šiuo klausimu.

⁵³ COM/2011/864 ir susijusi rekomendacija 2011/856/ES dėl paveldėto turto dvigubo apmokestinimo mažinimo.

- *apsvarstyti mokesčių reglamentavimo galimus pakeitimus atsižvelgiant į jų poveikį smulkaus arba vidutinio šeimos verslo likvidumui, kai paveldima nuosavybė, nedarant neigiamo poveikio įplaukoms.*

3.5. Nesėkmės pavertimas sėkme: antras šansas sąžiningo bankroto atveju

Verslo nesėkmės, kaip ir verslo kūrimas yra dinamiškos, sveikos rinkos dalis. **Duomenys rodo, kad didžioji dalis bankrotų (96 proc.) įvyksta dėl pavėluotų atsiskaitymų ar kitų objektyvių problemų** – kitaip tariant, jie yra sąžiningi bankrotai, kai verslininkai nesukčiauja⁵⁴. Vis dėlto pagal bankroto įstatymus verslininkai traktuojami kaip linkę sukčiauti asmenys, todėl taikomos sudėtingos procedūros prieš jiems leidžiant baigti bankroto įvykdymo procedūrą. Kai kuriose valstybėse narėse ši procedūra gali užtrukti taip ilgai, kad verslininkai net nepagalvos apie galimybę pradėti kitą verslą⁵⁵. Kai kuriais atvejais jiems daug metų arba visą gyvenimą gali būti teisiškai draudžiama steigti naujas įmones.

Net ir įvykdžius verslo bankroto procedūrą ir tai patvirtinus bankrutavę subjektai yra stigmatizuojami ir jiems gali būti sunku finansuoti naują įmonę. Todėl daugelis potencialių verslininkų paprasčiausiai nutraukia šią veiklą ir nesvarsto galimybės bandyti dar kartą.

Vis dėlto tyrimai rodo, kad **įmonės, patyrusios nesėkmę ir vėl pradėjusios veiklą iš pradžių, vidutiniškai yra sėkmingesnės ir gyvuoja ilgiau nei „naujokės“**. Jos greičiau plečiasi ir įdarbina daugiau žmonių⁵⁶. Todėl verslo nesėkmė **neturėtų tapti „nuosprendžiu iki gyvos galvos“** ir kliūtimi kada nors vėl imtis naujo verslo – **ją reikėtų vertinti kaip pamoką ir galimybę tobulėti**. Mokslo tyrimais jau nustatyta, kad toks požiūris yra pažangos variklis. Taigi veiksmai, kuriais siekiama skatinti naujos kartos verslininkus, turi jiems teikti garantiją, kad nepavykus pirmajam idėjai, jiems nebus visam laikui uždrausta bandyti iš naujo imtis verslo. Taigi bankroto įstatymai turi numatyti greitą ir efektyvų įmonių kreditorių ieškinių pateikimą ir kreditų grąžinimą, turėtų būti nustatyta greitesnė ir pigesnė procedūrų užbaigimo tvarka nuo verslo bankroto pradžios iki bankroto įvykdymo patvirtinimo.

Komisija praėjusių metų gruodžio mėn. priėmė komunikatą dėl naujo europinio požiūrio į verslo žlugimą ir bankrotą⁵⁷, siekdama kurti verslui palankesnę aplinką, pavyzdžiui, gerinti nacionalinių bankrotą reglamentuojančių teisės aktų veiksmingumą, įskaitant bankroto procedūros vykdymo laikotarpio trukmę ir išlaidas. Pirmas Komisijos padarytas žingsnis yra tuo pačiu metu priimtas reglamento dėl bankroto bylų modernizavimo pasiūlymas⁵⁸, kuriuo bus užtikrintas tarpvalstybinis įmonių sanavimo pripažinimas ir palengvintas ieškinių pateikimas kitoje valstybėje narėje.

Komisija:

- *pradės viešą konsultaciją siekdama sužinoti suinteresuotųjų šalių nuomones komunikate dėl naujo europinio požiūrio į verslo žlugimą ir bankrotą išdėstytais klausimais, įskaitant galimybę suteikti sąžiningai bankrutavusiems verslininkams*

⁵⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0584:FIN:lt:PDF>.

⁵⁵ Kai kuriose valstybėse narėse įmonės likvidavimo procedūros trunka maždaug 1 – 2 metus. Dar nuo 3 iki 9 metų reikia, kad vėl būtų galima pradėti verslą.

⁵⁶ E. Stam, D. B. Audretsch ir J. Meijaard, *Renasant Entrepreneurship, Erasmus mokslinių tyrimų valdymo institutas, 2006 m.*

⁵⁷ COM(2012) 742, „Naujas europinis požiūris į verslo žlugimą ir bankrotą“.

⁵⁸ COM(2012) 744.

antrą šansą ir sutrumpinant bei suvienodinant bankroto procedūros įvykdymo patvirtinimo laiką.

Valstybės narės raginamos:

- *kai įmanoma, sumažinti bankroto įvykdymo ir skolos išieškojimo laikotarpį, nustatant, kad sąžiningiems verslininkams po bankroto būtų taikomas ne ilgesnis kaip trejų metų laikotarpis nuo 2013 m.;*
- ⁵⁹
- *teikti paramos paslaugas ankstyvam verslo restruktūrizavimui, konsultacijas, kaip išvengti bankroto, ir paramą MVĮ pertvarkyti ir pradėti veiklą iš naujo;*
- *teikti konsultavimo paslaugas bankrutavusiems verslininkams, kaip valdyti skolas ir sudaryti palankesnes sąlygas ekonominei ir socialinei įtraukčiai ir rengti programas, skirtas antrą kartą pradedantiems verslą subjektams, mentorystės, mokymo ir verslo bendradarbiavimo tinklų formomis.*

3.6. Reguliavimo našta: aiškesnės ir paprastesnės taisyklės

Verslininkai turėtų būti paprasti vartotojai, kuriems administracijos nustato savo procedūrinius reikalavimus, tačiau dar beveik trys ketvirtadaliai europiečių mano, kad pradėti savo verslą per sunku dėl sudėtingų administracinių procedūrų⁶⁰. Daug daugiau respondentų išreiškė nepasitenkinimą dėl verslo subjektams nustatytos didelės reguliavimo naštos. Tai žinodama Komisija 2007 m. įsipareigojo veiklos programoje įsipareigojo iki 2012 m. pabaigos 25 proc. sumažinti su ES teisės aktais susijusią biurokratiją⁶¹. 2011 m. lapkričio mėn. Komisija priėmė reglamentavimo naštos MVĮ mažinimo pritaikant ES reglamentavimą labai mažų įmonių poreikiams ataskaitą⁶² – dar daugiau dėmesio skirta visai reguliavimo naštai, o ne vien administracinei naštai valdžios institucijoms teikiant ataskaitas, ir įvestas atvirkštinis principas, kai įrodinėjimo pareiga tenka tiems, kurie nustato bet kokią naują reguliavimo našta. Jame Komisija taip pat įpareigota aktyviau konsultuotis su smulkaus verslo subjektais ir priimti metinę įgyvendinimo pažangos valstybėse narėse rezultatų suvestinę.

Komisija pateikė pasiūlymus, kurių tikslas – daugiau kaip 25 proc. sumažinti biurokratinę našta. ES teisės aktų leidėjas priėmė priemones, kurių vertė – 30,8 mlrd. eurų metinių sutaupytų verslo išlaidų. Tai sudaro 25 proc. reguliavimo naštos, kuri vertinama 123,8 mlrd. EUR. Dar 5,5 proc. sumažinti našta būtų galima, jei Komisijos pateiktus papildomus pasiūlymus priimtų Europos Parlamentas ir Taryba.

⁵⁹ Kaip reikalaujama 2011 m. gegužės mėn. Konkurencingumo Tarybos išvadose.

⁶⁰ Europos Komisija, Greitoji Eurobarometro apklausa Nr. 354 „Verslumas“.

⁶¹ Veiksmų programa, kuria siekiama pašalinti nereikalingą įmonėms tenkančią administracinę našta ES prioritetinėse srityse, kuri lemia maždaug 80 proc. ES teisės aktų nustatytos administracinės naštos, įskaitant nacionalines taisykles, kuriomis šie teisės aktai įgyvendinami arba perkeliami į nacionalinę teisę. Kartu su Stoiber grupe, kuri dirbo kaip nepriklausomas konsultantas, buvo pasiūlyta šimtai pritaikymų, dėl kurių jau įmonės sutaupė daugiau negu 40 mlrd. eurų. Pasiūlymai apėmė žemės ūkio, aplinkosaugos ir žuvininkystės sritis ir buvo susiję su įmonių teise, mokesčiais, statistika, maisto sauga ir vaistais. Didžiausia nauda sutaupant būtų gauta keičiant mokesčių teisės aktus (vietoj popierinių sąskaitų – elektroninės sąskaitos) ir įmonių teisės aktus (išimtyms dėl kai kurių nuostatų, susijusių su balanso suvestinės ir skelbimo prievolėmis, labai mažoms įmonėms).

⁶² COM(2011) 803 ir komunikatas dėl ES reglamentavimo kokybės (REFIT!), žr.: http://ec.europa.eu/governance/better_regulation/index_lt.htm

Daug sutaupyta **mokesčių teisės** (vietoj popierinių elektroninės sąskaitos faktūros) ir įmonių teisės srityse (išimtyms dėl kai kurių finansinės atskaitomybės prievolių nuostatų labai mažoms įmonėms). Pavyzdžiui, įgyvendinant sąskaitų faktūrų išrašymo direktyvą⁶³, buvo pradėtos vienodai traktuoti popierines ir e. sąskaitos faktūros, o valstybėms narėms nebesuteikiama galimybė nustatyti tam tikrą technologiją, skirtą e. sąskaitoms faktūroms⁶⁴. Taip pat valstybėse narėse pasiekta pažangos modernizuojant **muštinės teisės aktus**, mažinant statistinės atskaitomybės įpareigojimus MVĮ ir daugelyje kitų sričių⁶⁵.

Reguliavimo naštos mažinimas išliks svarbiausiu Komisijos politinės darbotvarkės prioritetu. Šiuo tikslu be konferencijų, surengtų valstybėse narėse, 2012 m. spalio 1 d. pradėtos viešos konsultacijos, siekiant nustatyti **dešimtį labiausiai apsunkinančių ES teisės aktų**⁶⁶. Į šios konsultacijos rezultatus atlikus specialią analizę bus atsižvelgta vertinant poreikį persvarstyti konkrečių sričių ES teisės aktus.

Reguliavimo prievolės įmonėms turėtų būti aiškios ir paprastos. Be visuomenės ir profesinės sveikatos apsaugos ir saugos ir aplinkos apsaugos, aiškios reguliavimo sistemos užtikrintų vienodas sąlygas, sąžiningą laisvą konkurenciją, aiškumą verslui ir rinkos prognozuojamumą. Pažangus reguliavimas taip pat gali paskatinti inovacijas, kurios leistų Europos bendrovėms pirmauti pagrindinių technologijų ir paslaugų srityse. Todėl besidubliuojantis ar nekoordinuotas licencijavimas turėtų būti panaikintas. Be to, vidaus rinkoje verslo veiklai turėtų nebelikti sudėtingų formalumų, pvz., prašymo įrodyti viešųjų dokumentų autentiškumą (pvz., įmonių įrašai).

Biurokratizmas turėtų būti kiek įmanoma labiau sumažintas arba visai pašalintas visiems verslo subjektams, o ypač labai mažoms įmonėms, **įskaitant savarankiškai dirbančius asmenis ir laisvųjų profesijų atstovus,** kurie yra ypač pažeidžiami biurokratijos naštos dėl jų mažesnio dydžio ir ribotų žmogiškųjų ir finansinių išteklių. Šiuo metu dar yra likę daug nepagrįstų kliūčių, trukdančių laisvųjų profesijų atstovams patekti į rinką, kurios turėtų būti pašalintos.

Viešųjų pirkimų srityje MVĮ ir tarpvalstybinių pasiūlymų teikėjus apsunkina administraciniai reikalavimai (pvz., teikti įvairius patvirtinamuosius dokumentus), problemos siekiant gauti informacijos ir kartais neproporcingi susitariančiųjų institucijų reikalavimai. MVĮ, laiminčių viešųjų pirkimų konkursus, dalis iš esmės nepasikeitė nuo 2002 m. Svarbiausias veiksnys, turintis įtakos MVĮ dalyvavimui, yra sutarties apimtis – sudarant dideles viešųjų pirkimų sutartis MVĮ neturi pajėgumų teikti pasiūlymus arba atitikti reikalavimus ir apskritai sutartis, viršijančios 300 000 EUR, dažnai atrodo joms neįveikiamos. Subrangos sutarčių naudojimas sudarant sutartis, kurių vertė viršija tam tikras nustatytas ribas, padidintų galinčių pasirašyti tokias sutartis MVĮ skaičių.

⁶³ 2010 m. liepos 13 d. Tarybos direktyva 2010/45/ES, kuria iš dalies keičiamos Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos nuostatos dėl sąskaitų faktūrų išrašymo taisyklių.

⁶⁴ Apskaičiuota, kad visiems verslo subjektams pradėjus naudoti e. sąskaitas faktūras vidutiniu laikotarpiu būtų sutaupyta 18 mlrd. EUR.

⁶⁵ Dėl gerosios patirties pavyzdžių santraukos žr. išsamius priedus „Europa gali pasiekti geresnių rezultatų“, priėmė aukšto lygio grupė dėl administracinės naštos mažinimo 2011 m. lapkričio mėn., http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/admin_burden/best_practice_report/docs/BP_report_signatur_e_en.pdf

⁶⁶ Konsultacija: kurie 10 ES teisės aktų yra didžiausia našta MVĮ?, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-new/index_en.htm

Be to, Komisija rekomenduoja valstybėms narėms toliau modernizuoti darbo rinkas, supaprastinant darbo teisės aktus ir plėtojant lanksčias darbo sąlygas, įskaitant sutrumpinto darbo laiko taikymo tvarką⁶⁷.

Be to, verslo subjektai turėtų turėti galimybę pasikliauti **ekspertų patarimais ir pagalba**, kai susiduria su neteisingai taikomais vidaus rinkos teisės aktais – tai sritis, kurioje Europos Komisijos (SOLVIT) tinklas veikia pastaruosius 10 metų.

Verslininkai taip pat turėtų turėti galimybę pasikliauti vienu bendru kontaktiniu centru, jei nori gauti išsamią informaciją apie licencijas, administracines procedūras, finansavimą ir valstybės paramą. Turėtų būti plačiau taikomas „vieno langelio“ verslininkams principas, pavyzdžiui, *Barcelonactiva*, 2011 m. Europos įmonių skatinimo prizos laimėtojas. Be to, Komisija neseniai sukūrė naują interneto portalą „Jūsų Europa“, kuriame yra **vienas bendras prieigos taškas dėl ES finansinių priemonių**⁶⁸. Daugiau administracinių procedūrų, taip pat ir tarpvalstybinių, verslo subjektams turėtų būti prieinamos internetu. Valstybės narės skatinamos plėsti savo kontaktinius centrus pagal Paslaugų direktyvą ir atsižvelgdamos į verslo gyvavimo ciklą daugiau procedūrų padaryti daugiakalbėmis ir palankesnėmis naudotojams.

Komisija:

- *ir toliau energingai sieks mažinti reguliavimo našta ES pasiūlytuose teisės aktuose, ypač srityse, kur tokia našta yra didžiausia;*
- *nurodys, kaip bus galima peržiūrėti ir pakeisti ES reguliavimą, kad būtų sumažinta nebūtina ar perteklinė našta dešimtyje labiausiai apsunkinančiomis nustatytų sričių. Imsis teisėkūros iniciatyvų mažinti administracinę našta ir kitose srityse, kaip antai sąskaitų faktūrų išrašymo skatinimas viešųjų pirkimų srityje ir standartinė PVM deklaracija, kad užsiimti verslu būtų lengviau*⁶⁹;
- *siūlys teisės aktus, kuriais būtų panaikinami sudėtingi viešųjų dokumentų autentiškumo nustatymo reikalavimai, kuriuos MVĮ turi pateikti norėdamos užsiimti tarpvalstybiniu verslu bendrosios rinkos viduje;*
- *suburs darbo grupę, kuri vertins konkrečius laisvųjų profesijų verslininkų, poreikius, susijusius su tokiais klausimais, kaip supaprastinimas, internacionalizacija arba galimybė gauti finansavimą;*
- *stebės pažangą per kontaktinius centrus pagal Paslaugų direktyvą ir skatins valstybes nares vadovautis labiau į verslą orientuotu požiūriu;*
- *imsis veiksmų, kuriais užtikrintų, kad vis daugiau verslo subjektų gautų pagalbą per SOLVIT, kai jų teisės bendrojoje rinkoje valdžios institucijų nėra pripažįstamos. Europos įmonių tinklas turėtų padėti verslui siekiant užtikrinti, kad verslo subjektai galėtų veiksmingiau gauti prieigą ir naudotis SOLVIT. Atliks visų esamų išteklių*

⁶⁷ „Ekonomikos atsigavimas kuriant darbo vietas“, 2012 4 18, COM(2012) 173 final. Taip pat žr. „Augimo kliūtys. Pirmojo darbuotojo samdymas“, Pirmo darbuotojo ekspertų grupės ataskaita, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/support_measures/first_emp_en.pdf

⁶⁸ Tai yra Komisijos veiksmų plano, kuriuo siekiama gerinti galimybes gauti finansavimą MVĮ, (COM (2011) 870 galutinis) rezultatas.

⁶⁹ 2013 m. Komisijos darbo programa (COM (2012) 629 final).

verslininkams patikrą ES lygmeniu, siekdama užtikrinti aiškumą ir prieinamumą ir išvengti dubliavimosi ir pasenusios informacijos teikimo.

Valstybės narės raginamos:

- *iki 2015 m. pabaigos sutrumpinti licencijų ir kitų leidimų, reikalingų pradėti verslą, suteikimo laikotarpį iki vieno mėnesio⁷⁰;*
- *baigti įgyvendinti 2013 m. Europos gerosios patirties kodeksą, kuriuo MVĮ sudaromos palankesnės sąlygos dalyvauti viešojo pirkimo konkursuose;*
- *toliau modernizuoti darbo rinkas supaprastinant darbo santykių teisės aktus ir darant darbo santykius lankstesnius, įskaitant sutrumpinto darbo laiko taikymo tvarką⁷¹;*
- *išplėsti kontaktinius centrus įtraukiant daugiau ekonominės veiklos sričių ir padaryti juos patogesnius naudotojams;*
- *įsteigti „vieno langelio“ principu veikiančius centrus verslininkams siekiant sujungti visas verslo paramos paslaugas, įskaitant mentorystę, galimybių gauti finansavimą iš tradicinių ir netradicinių šaltinių sudarymą ir konsultacijas šiuo klausimu, prieigą prie „inkubatorių“ ir „verslo greitiklių“ ir remti ankstyvą naujų įmonių internacionalizaciją. Siekiant užtikrinti partnerystę turėtų dalyvauti visos atitinkamos suinteresuotosios šalys, įskaitant švietimo ir mokymo paslaugų teikėjus.*

4. 3 RAMSTIS. SEKTINI PAVYZDŽIAI IR RYŠIŲ SU KONKREČIOMIS GRUPĖMIS UŽMEZGIMAS

4.1. Naujas požiūris: verslininkai kaip sektini pavyzdžiai

Europa turi nelabai daug gerai žinomų sėkmingo verslo istorijų. Taip yra dėl to, kad verslumas nebuvo pateikiamas kaip tinkamas pasirinkti karjeros kelias. Todėl Europoje „verslininkas“ retai priskiriamas prie labai pageidaujamų profesijų. Nepaisant to, kad verslininkai kuria darbo vietas ir yra ekonomikos variklis, jų sėkmė nėra pateikta tarp sektinų pavyzdžių žiniasklaidoje. Todėl jaunimas verslininko karjerą talpina gana žemai patrauklių profesijų sąrašė ir tai atgraso tuos, kurie norėtų tapti verslininkais.

Taigi keičiant verslumo kultūrą labai svarbu **pakeisti požiūrį į verslininkus – praktiškai ir pozityviai informuoti** apie verslininkų pasiekimus, jų naudą visuomenei ir galimybes kurti naujas verslo įmones arba įsigyti verslą kaip karjeros paskirties vietą. Siekiant šio tikslo verslininkų kaip sektinų pavyzdžių matomumas turi būti didinamas, atsižvelgiant į įvairius verslo profilius ir kelius į sėkmę. Aiški ir įdomiai pateikta informacija apie verslininkų karjeros iššūkius ir pasiekimus gali atsverti neigiamą nuomonę. Taigi verslumo revoliucijai reikalinga atitinkama platesnė vieša diskusija, visų pirma žiniasklaidoje. Viešosios ir privačios institucijos turėtų būti raginamos akcentuoti verslininkų socialinę ir ekonominę svarbą ne tik kaip teisėtos profesinės karjeros kelią, bet ir visų valstybių narių, Europos ir tarptautinio intereso išskirtinės svarbos klausimą.

⁷⁰ Verslo dinamikos 2010 m. tyrimu nustatyta, kad 7 iš 33 tirtų Europos šalių penkios pavyzdinės įmonės įstengė gauti visas būtinas licencijas per 30 dienų.

⁷¹ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/ags2013_en.pdf, p. 10.

Komisija:

- *numatys „Europos MVĮ savaitėje“ „ES verslumo dieną“ vidurinių mokyklų abiturientams. Į renginius galima įtraukti susitikimus su verslininkais, atvejų tyrimus, paskaitas, seminarus ir bendrovių „atvirų durų dienas“.*

Valstybės narės raginamos:

- *stiprinti verslumo propagavimo veiklą ir paskirti žinomus verslininkus nacionaliniais verslumo ambasadoriais, kad jie taptų savo šalių verslumo simboliais. Jų vaidmuo bus propaguoti verslumo reikšmę visuomenei, ir pabrėžti, kad svarbu ugdyti verslumo įgūdžius ir švietimo patirtį, pabrėžti galimybę imtis verslo kaip karjeros;*
- *geriau atsižvelgti į verslo modelių įvairovę ir teisinį statusą nustatant savo nacionalines ar vietos verslo paramos schemas ir plėtoti socialinio verslumo ugdymą ir mokymą.*

4.2. Nauji akiračiai: ryšių užmezgimas su moterimis, senjorais, migrantais, jaunimu, bedarbiais

Verslininkų ir ypač pradedančių verslininkų grupėje prasčiausiai atstovaujamos demografinės grupės yra jaunimas, moterys, neįgalieji ir (arba) migrantai. Europa turi jiems atverti kelius į verslumą – kurti darbo vietas, stiprinti ekonominiu ir socialiniu požiūriu ir leisti pasireikšti jų kūrybiškumui ir inovaciniams gebėjimams. Šie keliai turėtų atitikti įvairių grupių poreikius, jų lūkesčius ir jų priimtas taisykles dėl to, kaip juos konsultuoti ir kaip jiems teikti ir iš jų gauti informaciją. Veiksmai turėtų būti grindžiami integruota paramos schema, kuria būtų skatinamas žmogiškasis kapitalas, taip pat teikiama finansinė parama. Be konkrečių veiklos rūšių, pritaikytų kiekvienos iš šių grupių poreikiams, visos priemonės turėtų būti įtrauktos į verslumo mokymo programas, kurios būtų parengtos ir pasiūlytos bendradarbiaujant su švietimo ir mokymo paslaugų teikėjais, jaunimo organizacijomis, verslo konsultantais ir finansų institucijomis.

4.2.1. Moterys

Moterys sudaro 52 proc. visų Europos gyventojų, bet tik vieną trečdalį savarankiškai dirbančių ar visų naujai pradedančių verslą ES⁷². **Taigi moterys sudaro didelius potencialius verslininkų išteklius Europoje.** Pradedant verslą ir juo užsiimant moterims kyla daugiau sunkumų nei vyrams, ypač prieigos prie finansų, mokymo, ryšių palaikymo požiūriu ir derinant profesinę veiklą ir šeiminių gyvenimą⁷³.

Potencialios verslininkės turėtų būti informuotos apie verslo paramos programas ir finansavimo galimybes.

2009 m. Komisija iškilmingai inauguravo Europos moterų verslo ambasadorių tinklą, kuris parodytų pavyzdžius potencialioms verslininkėms. 2011 m. buvo sukurtas ir Europos verslininkų mentorių tinklas, kurios savanoriškai konsultuoja moteris, norinčias pradėti naują verslą ir juo užsiimti. 2012 m. Komisija pateikė pasiūlymą pagerinti lyčių pusiausvyrą

⁷² Eurostatas, „Statistics in Focus : The entrepreneurial gap between men and women“ (30/2007).

⁷³ Žr., pvz., O. Bekh, *ETF Women's Entrepreneurship Development, Policy Brief* (2012); A. Lesina, F. Lotti, *Do Women Pay More for Credit? Evidence from Italy*, *NBER Working Paper* (2008); *women in bussiness and decision-making, Eurochambres* (2004).

biržinių bendrovių valdybose. Nors valdybos nariui reikia kiek kitokių gebėjimų ir įgūdžių, negu verslumui, daugiau moterų vadovaujančiose pareigose galėtų tapti pavyzdžiu kitoms moterims apskritai. Didesnis sėkmingų profesionaliai dirbančių moterų matomumas parodys kitoms moterims, kad jos turi sėkmingos veiklos galimybių darbo rinkoje.

Veiksmingas esamų lyčių lygybės teisės aktų, visų pirma Direktyvos 2010/41/EB⁷⁴, įgyvendinimas turėtų dar paskatinti moterų verslumą.

Komisija:

- *sukurs Europos masto internetinės mentorystės, konsultavimo, švietimo ir verslo tinklų kūrimo platformą, kurioje bus sutelkti dabartiniai nacionalinių ambasadorių ir mentorių internetiniai tinklai, gausinama jų pasiūla ir plečiama jų parama moterų verslumui nacionaliniu ir regionų lygiu skatinant keitimąsi gerąja valstybių narių patirtimi.*

Valstybės narės raginamos:

- *parengti ir įgyvendinti nacionalines strategijas, skirtas moterų verslumui, kuriomis siekiama padidinti moterų vadovaujamų įmonių dalį;*
- *rinkti duomenis, suskirstytus pagal lytį, ir rengti kasmetinę naujausią informaciją apie moteris verslininkes nacionaliniu lygiu;*
- *plėtoti ir vystyti moterų verslo ambasadorių ir verslininkų mentorių tinklus;*
- *įgyvendinti politiką, sudarančią galimybes moterims tinkamai derinti darbą ir asmeninį gyvenimą, užtikrinant tinkamą ir prieinamą vaikų ir priklausomų pagyvenusių žmonių priežiūrą, visų pirma panaudojant visas paramos EŽŪFKP, ERPF ir ESF lėšomis galimybes.*

4.2.2. Senjorai

Senjorai yra vertingas verslumo išteklius. 1990 – 2010 m. vyresnių nei 50 metų amžiaus piliečių dalis padidėjo Europoje nuo 32,1 proc. iki 36,5 proc., o vidutinis Europos gyventojų amžius, tikimasi, ilgės per ateinančius dešimtmečius. Kasmet vis didesnis gerai išsilavinusių ir daug patirties turinčių suaugusiųjų būrys išeina į pensiją, bet visuomenė šiuo metu neieško naujų būdų juos užimti ir panaudoti jų žinias ir įgūdžius. Įtraukus juos į verslo kūrimo ir paramos naujiems ir esamiems verslininkams veiklą būtų maksimaliai panaudota jų vertinga patirtis, kuri gali būti prarandama jiems išėjus į pensiją, užtikrintas mokymasis iš kartos į kartą ir žinių perdavimas.

Kadangi žmonės gyvena vis ilgiau ir sveikiau, tradiciniai išėjimo į pensiją modeliai ir pasirinkimo galimybės pradeda keistis. Tie senjorai, kurie nori pradėti verslą pirmą kartą, turėtų turėti galimybę pasinaudoti visomis esamomis paramos paslaugomis.

Vyresnio amžiaus verslininkai gali būti naudingi ir kitiems verslininkams. Į pensiją išėję verslininkai turi labai vertingų žinių ir patirties, kuri leistų lengviau pradėti ir valdyti įmonę, negu neturint patirties. Šios žinios yra vertingas Europos intelektualinis kapitalas, kuris turėtų būti išnaudojamas. Europa kaip pavyzdžiu galėtų remtis tokiomis programomis, kaip *Senior*

⁷⁴ OL L 180/1, 2010 7 15.

Enterprise (Airija) ir *Maillages* (Prancūzija), skatinančiomis motyvuotus senjorus būti savanoriais mentoriais, potencialiais verslo pirkėjais ar investuotojais ar laikiniais valdytojais siekiant padėti pažeidžiamoms veiklą pradedančioms įmonėms arba įmonėms, kurioms taikomas pereinamasis laikotarpis⁷⁵.

Komisija:

- *padės keistis gerąja patirtimi, padedant aukšto rango vadovams ir verslininkams globoti naujus verslininkus, taip pat remti savitarpio ir kartų tarpusavio mentorystę, jungiančių verslininkus, siekiančius keistis labai svarbiais įgūdžiais, kaip antai IRT naudojimo raštingumo ir pagyvenusių žmonių patirtimi.*

Valstybės narės raginamos:

- *skatinti pagyvenusius verslininkus, norinčius perduoti praktinę patirtį naujiems verslininkams, ir padėti vyresnio amžiaus verslininkams susisiekti su nepatyrusiais verslininkais ir kurti grupes, apimančias platesnį įgūdžių spektrą;*
- *užtikrinti, kad vyresnio amžiaus verslininkų ir į pensiją išėjusių vadovų dalyvavimas projektuose būtų suderinamas su jų pensijų perspektyvomis.*

4.2.3. Migrantai verslininkai

Imigrantai įsteigė 52 proc. naujų įmonių, kurių pagrindu 1995–2005 m. sukurtas Silicio slėnis, o Izraelis savo sėkmę pasiekė daugiausia dėl savo gyventojų imigrantų. **Pagal OECD migrantai yra verslesni nei vietiniai gyventojai ir užsienyje gimęs savarankiškai dirbantis asmuo, kuriam priklauso maža ar vidutinė įmonė, sukuria nuo 1,4 iki 2,1 papildomų darbo vietų⁷⁶. Migrantai yra svarbi potencialių Europos verslininkų grupė.** Tačiau šiandien Europos migrantų verslas daugiausia yra labai mažos įmonės, kuriose darbuotojų nėra arba jų dirba labai mažai. Jos taip pat yra nedidelės, palyginti su vietos įmonėmis, apyvartos ir pelno atžvilgiu. Kvalifikuotų migrantų grupės dažnai susiduria su teisiniais sunkumais, ribota darbo rinka ir karjeros galimybių ribotumu, o tai verčia juos imtis savarankiško darbo. Reikėtų pažymėti, kad kai kurios trečiosios šalys turi ypač patrauklią verslininkų atvykimui migracijos politiką. Labiau pažeidžiamų mažiau kvalifikuotų migrantų grupių problemos taip pat turėtų būti sprendžiamos. Nepaisant to, kad migrantai sukuria daugiau verslo įmonių nei likę gyventojai, jiems dažniau nepasiseka dėl to, kad trūksta informacijos, žinių ir kalbų įgūdžių⁷⁷.

ES viešai pripažino esminį galimą migrantų verslininkų indėlį į tvarų augimą ir užimtumą. Europos trečiųjų šalių piliečių integracijos darbotvarkėje⁷⁸ pabrėžiamas svarbus migrantų kaip verslininkų vaidmuo ir teigiama, kad „jų kūrybiškumas ir inovacijų diegimo gebėjimai taip pat turėtų būti stiprinami“. Svarbu, kad vykdant verslumą Europoje skatinančią politiką būtų visapusiškai atsižvelgta į šios grupės verslumo potencialą. Labai kvalifikuoti ne ES piliečiai

⁷⁵ Kitas pavyzdys, ką galima pasiekti, gali būti JAV išėjusių į pensiją vadovų paslaugų grupė (SCORE), kuri sudarė 13 000 savanorių tinklą, kurių ekspertinis konsultavimas padėjo sukurti daugiau nei 67 000 darbo vietų 2011 m.

⁷⁶ OECD(2010), *Open for Business; Migrant Entrepreneurship in OECD Countries*, OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264095830-en>

⁷⁷ Rath J., Eurofound (2011 m.), *Promoting ethnic entrepreneurship in European cities*, Europos Sąjungos Oficialiųjų leidinių biuras, Liuksemburgas, **galima rasti:**

<http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2011/38/en/2/EF0898EN.pdf>.

⁷⁸ COM(2011) 455 galutinis ir SEC(2011) 957 galutinis.

jau gali būti priimami kaip darbuotojai pagal Mėlynosios kortelės direktyvą⁷⁹. Vykdam nacionalinę ir Europos politiką taip pat turėtų būti atsižvelgta į kvalifikuotų migrantų galimybes kurti verslą ir darbo vietas. Visų pirma, paramos priemonės ir politikos iniciatyvos turėtų padėti pritraukti talentingus būsimus verslininkus, norinčius sukurti pasaulinio masto Europos įmones.

Komisija:

- *siūlys politikos iniciatyvas, kuriomis siekiama pritraukti migrantų verslininkų ir skatinti ES jau esančių migrantų arba atvykusių dėl kitų priežasčių nei verslo steigimas migrantų verslumą, grindžiamą gerąja valstybių narių, taip pat ir vietos valdžios institucijų, patirtimi;*
- *išnagrinės galimybę pasiūlyti teisės aktus, kuriais būtų siekiama pašalinti teises kliūtis verslo steigimui ir suteikti kvalifikuotiems imigrantų kilmės verslininkams stabilų verslo leidimą.*

Valstybės narės raginamos:

- *pašalinti teises kliūtis, trukdančias kurti verslą teisėtiems migrantams verslininkams, pvz., atsižvelgiant į iniciatyvas suteikti kvalifikuotiems imigrantų kilmės verslininkams arba imigrantų Europos universitetinio lygio mokymo įstaigos absolventams stabilų leidimą kurti verslą Europoje, kuris gali būti pratęstas, jei pasiekiami iš anksto nustatyti tikslai, susiję su naujų darbo vietų kūrimu, apyvarta arba naujo finansavimo gavimu.*
- *palengvinti prieigą prie informacijos ir ryšių tinklų migrantams verslininkams ir būsimiems verslininkams, pvz., sukuriant atitinkamus informacijos centrus migrantų tankiai gyvenamose srityse.*

4.2.4. Bedarbiai, ypač jaunimas

Atsižvelgiant į didelį bedarbių skaičių Europoje turėtų būti sukurtos verslo paramos sistemos, skatinant verslo kūrimą kaip nedarbo mažinimo būdą⁸⁰. Kelios verslo paramos programos yra skirtos konkrečiai jaunimui⁸¹.

Visa verslo plėtros parama turėtų apimti ženklino informaciją ir nuorodas į paramos paslaugas, patarimus ir konsultacijas, taip pat verslo įgūdžių lavinimą ir mentorystę. Tokia parama taip pat gali būti ir galimybė suteikti konkrečių įgūdžių (pvz., galimybių pažinimo, verslo planavimo, finansų valdymo, pardavimo ir rinkodaros), suteikiamų neformaliai (pvz., mentorystės sistema) arba formaliai lankant kursus. Parama turėtų būti specialiai nukreipta didžiausio potencialo grupėms (pavyzdžiui, kvalifikuotiems bedarbiams, moterims ar jaunimui) ir turėtų būti grindžiama glaudžiu užimtumo tarnybų, verslo rėmimo ir finansavimo paslaugų teikėjų bendradarbiavimu. Tikslas yra padėti bedarbiams veiksmingai užsiimti savisamda, didinti savo verslo tvarumą ir pritaikyti paramą grupėms, kurioms gali prireikti papildomų išteklių, pvz., jauni žmonės bei žmonės, kurių negalima geriausiai pasiekti per tradicinius paramos verslui kanalus.

⁷⁹ Tarybos direktyva 2009/50/EB.

⁸⁰ „Darbo vietų jaunimui kūrimas“, COM(2012) 727.

⁸¹ Visų pirma žr. European Commission and OECD. Policy Brief on Youth Entrepreneurship in Europe, kurį galima rasti: http://ec.europa.eu/youth/news/20120504-youth-entrepreneurship-employment_en.htm

Dėmesys taip pat turėtų būti skirtas visiems bedarbiams, ypač tiems, kurie jau turi įgūdžių ir kvalifikaciją, kuriuos galima būti perkelti naudojant verslo įgūdžių lavinimą ir mentorystę į savarankišką užsiėmimą verslu.

Komisija:

- *pradės 2014 m. mikrokreditų priemonę pagal SPIP, skirtą pažeidžiamų grupių asmenims, netekusiems arba galintiems netekti darbo, arba kuriems sunku patekti ar sugrįžti į darbo rinką;*
- *teiks, pasitelkdama Europos socialinį fondą, techninę pagalbą, be kita ko, kuriant paramos schemas jauniems pradedantiems verslą ir socialiniams verslininkams;*
- *atsižvelgdama į mikrofinansų priemonę Progress 2013 m. birželio mėn. surengs mikrofinansavimo ir socialinės verslininkystės sričių suinteresuotųjų šalių forumą, kuriuo būtų siekiama įtraukti vietos finansinius tarpininkus į ekologiškos ekonomikos verslininkystės plėtotės veiklą;*
- *analizuos savo 2013 m. metinėje verslumo ataskaitoje, bendrai parengtoje su OECD, padėtį dėl bedarbių verslumo. Ataskaitoje bus pateikta esamos padėties analizė, pasiūlyti gerosios patirties pavyzdžiai norint išspręsti problemą ir pasiūlytos atitinkamos politikos rekomendacijos;*
- *išanalizuos tyrimo „Savarankiškas darbo ir verslininkystė: valstybinių užimtumo tarnybų indėlis į darbo vietų kūrimą“ rezultatus ir 2013 m. birželio mėn. surengs informacijos sklaidos renginį valstybinėms užimtumo tarnyboms.*

Valstybės narės raginamos:

- *valstybines užimtumo tarnybas sujungti su verslo rėmimo subjektais ir (mikro) finansuotojais siekiant padėti bedarbiams rasti savo verslo kelią;*
- *spręsti nedarbo problemą ir kurti bedarbiams jaunuoliams verslo mokymo programas, kurių etapai būtų aiškiai apibrėžti: profilio nustatymas, planavimas, veiklos pradžia, konsolidavimas ir augimas; kiekvienu etapu būtų siūlomos įvairios paslaugos (konsultavimo, mokymo ir kvalifikacijos kėlimo, mentorystė ir galimybės gauti mikrokreditų), bendradarbiaujant su jaunimu ir kitomis organizacijomis, verslo konsultantais ir finansų institucijomis;*
- *pradėti aktyvias darbo rinkos programas, kurių lėšomis finansiškai remti visus bedarbius norinčius pradėti verslą;*
- *kurti ir taikyti verslumo ugdymo sistemas, skirtas bedarbiams padėti patekti (grįžti) į verslo veiklą, pagrįstas daugelio valstybių narių sėkmingais modeliais, bendradarbiaujant su švietimo ir mokymo sistemomis ir sudarant antrą galimybę mokytis.*

5. IŠVADOS

Dabartinės ekonomikos krizės sąlygomis **naujos arba neseniai įsteigtos įmonės yra labai svarbios atkuriant darbo vietas Europoje**. Problemos, susijusios su nedideliu kuriamų

įmonių skaičiumi, dažnu veiklos kaitaliojimu ir lėtu bendrovių augimu Europoje, yra gerai žinomos. Laikas imtis veiksmų siekiant, kad Europos verslininkai ir apskritai visa Europa geriau prisitaikytų, būtų kūrybiškesni ir turėtų didesnę poveikį konkurencijai pasauliniu mastu, kuri yra didesnė ir spartesnė nei bet kada iki šiol.

Siekiant suaktyvinti Europos verslininkus ir stiprinti jų verslo veiklą, Komisija ir valstybės narės turi dirbti kartu atkurdamos pasitikėjimą, sudarydamos kuo geresnes sąlygas verslininkams ir padarydamos juos verslo politikos ir praktikos pagrindu ir taip iš esmės keisdamos verslumo kultūrą.

Sėkmingi pavyzdžiai iš visos Europos rodo, kad yra gerosios patirties, kuri gali padėti verslininkams klestėti ir augti. Europa turi visapusiškai panaudoti šią gausią sukauptą patirtį, kad panaikintų kliūtis ir pašalintų nereikalingus biurokratinius reikalavimus, kurie trukdo verslo veiklai. **Verslininkų kaip darbo vietų ir gerovės kūrėjų pripažinimas** turėtų būti pasiektas visų valstybių narių administracijose. Be to, Europa turi tapti palankia pažangiausio verslumo vystymo vieta tarptautiniu lygmeniu: reguliavimo ir paramos sistemos turėtų pritraukti verslo steigėjus iš kitų pasaulio regionų ateiti į Europą, o ne, pavyzdžiui, į JAV arba Rytų Aziją. Tik laikantis tokio požiūrio galima pasiekti plataus masto pažangos pagrindinėse srityse: proporcingesni ir paprastesni reguliavimo reikalavimai, galimybė gauti finansavimą, parama naujoms įmonėms, verslo perdavimas ir veiksmingos bankroto procedūros ir teisinga galimybė nesėkmę patyrusiems sąžiningiems verslininkams pradėti verslą iš naujo.

Tačiau, nors šie elementai yra būtini, vien tik jų nepakaks suaktyvinti Europos verslininkystei. Pagrindiniai europiečių motyvai kurti įmonę yra savirealizacija ir darbo laiko bei vietos lankstumas, o ne geros bendros sąlygos⁸². Todėl **reikalingas radikalus Europos kultūros pakeitimas įtraukiant į ją naujus verslumo kultūros elementus** – viešas sėkmės demonstravimas, verslininkų įnašo į Europos klestėjimą pripažinimas ir verslininkų karjeros sėkmingų pavyzdžių parodymas.

Dėl visų šių priežasčių investavimas į visuomenės supratimo apie verslininkus keitimą, verslumo ugdymą ir paramą grupėms, kurios nėra pakankamai verslininkų atstovaujamos, yra būtinas norint sukurti tvarius pokyčius. Tik tada, kai daug europiečių pripažins verslininko karjerą verta dėmesio ir patrauklia galimybe, bus pasiektas ilgalaikis verslumo stiprėjimas Europoje.

Verslumo revoliucija yra bendra Komisijos ir valstybių narių užduotis, dėl kurios jos turi imtis ilgalaikių darbų.

Ši veiksmų planą ir jo pagrindinius veiksmus Komisija įgyvendins vykdydama konkurencingumo ir pramonės politiką ir Smulkiojo verslo akto įgyvendinimo priemones, įskaitant ir jų išorės dimensiją kartu su šalimis kandidatėmis, potencialiomis kandidatėmis ir kaimyninėmis šalimis. Nacionalinių MVI pasiuntinių tinklo ir ES MVI atstovo vaidmuo yra ypač svarbus užtikrinant, kad būtų daroma pažanga dėl pasiūlytų priemonių. Valstybės narės raginamos pranešti apie pažangą dėl šio komunikato pagrindinių veiksmų vykdymo nacionaliniu lygmeniu įgyvendinant nacionalines reformų programas pagal Europos semestrą.

⁸² <http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/eurobarometer/>

PRIEDAS. PAGRINDINIS VEIKSMŲ PLANAS

<u>Priedas. Veiksmų planas „Verslumas 2020“ – verslumo dvasios Europoje atkūrimas</u>		
<i>Pagrindinės sritys</i>	<i>Komisijos pasiūlymai</i>	<i>Įgyvendinimo data</i>
Verslumo ugdymas ir mokymas, siekiant remti ekonomikos augimą ir verslo kūrimą		
Ugdymas ir mokymas	<ul style="list-style-type: none"> • Plėtos visos Europos verslumo mokymosi iniciatyvą, padėsiančią sujungti esamą Europos ir nacionalinę kompetenciją atlikti poveikio analizę, dalytis žiniomis, kurti metodikas ir plėtoti valstybėse narėse praktiškai veikiančių subjektų tarpusavio mentorystę • Kartu su OECD parengs rekomendacijas, skirtas skatinti kurti verslo mokyklas ir profesinio mokymo įstaigas • Skleis verslaus universiteto orientavimo sistemos rekomendacijas, palengvins universitetų, suinteresuotų sistemos taikymu, mainus; laipsniškai skatins ją diegti ES aukštojo mokslo institucijose • Rems sėkmingas universitetų valdomas verslo kūrimo priemonės (papildoma veikla ir t. t.), ir naujas universitetų ir verslo ekosistemas, remiančias tokias priemones 	<ul style="list-style-type: none"> • 2013-15 m. • 2013-2014 m. • 2012 – 2013 m.
Sukurti aplinką, kurioje verslininkai galėtų klestėti ir augti		
Galimybė gauti finansavimą	<ul style="list-style-type: none"> • Finansuos programas, kuriomis siekiama sukurti mikrofinansų 	<ul style="list-style-type: none"> • Nuolatinis, turi būti sustiprintas

	<p>Europoje rinką, imantis tokių iniciatyvų, kaip SPIP ir bendras veiksmas mikrofinansų institucijoms remti (JASMINE), ir skirti išteklių, kad mikrofinansavimu galėtų naudotis valstybės narės ir regionai, tam naudojant Europos socialinio fondo ir Europos regioninės plėtros fondo lėšas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palengvins MVĮ galimybes tiesiogiai patekti į kapitalo rinką, sukuriant ES režimą vietose, kurios specializuojasi prekyba MVĮ išleidžiamomis akcijomis ir obligacijomis (MVĮ augimo rinka), atsižvelgiant į Finansinių priemonių rinkų direktyvos (MiFID) persvarstymą 	<p>pagal naują daugiametę finansinę programą nuo 2014 m.</p> <p>Vykdoma</p>
<p>Parama naujiems verslo subjektams itin svarbiais jų gyvavimo ciklo etapais ir pagalba jiems augant</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nustatys ir skatins valstybių narių gerą patirtį siekdama sukurti labiau palankią verslui mokestinę aplinką • Peržiūrės taisykles, draudžiančias tam tikrus klaidinančią komercinę veiklą, kad jos taptų patvaresnės ir būtų sustiprinta kova su tokia praktika tarpvalstybinėse bylose • Padės valstybėms narėms kurti integruotas paramos sistemas ir veiksmus naujiems verslininkams, visų pirma jauniems verslininkams, organizuodama gebėjimų stiprinimo seminarus, finansuojamus iš ESF techninės pagalbos lėšų, įtraukiant, be kita ko, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjus kurti integruotas strategijas • 	<ul style="list-style-type: none"> • Vykdoma • 2013 m. • 2013 m.
<p>Naujų verslo galimybių skaitmeniniame amžiuje panaudojimas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Skatins žinių apie pagrindines skaitmeninio sektoriaus tendencijas ir inovatyvius verslo modelius bazės kūrimą • Gerins informuotumą vykdydama 	<ul style="list-style-type: none"> • Pradedant 2013 m. • Pradedant 2013

	<p>Europos masto informavimo kampaniją, skirtą MVI, apie galimybę gauti naudos iš IRT, įskaitant ir Europos interneto įmonių tinklų sukūrimą</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palengvins jungimąsi į tinklus sukuriant Europos mentorių tinklą, skirtą mokymui ir konsultacijoms bei iširti naujas partnerystes • Konkrečios iniciatyvos bus pradėtos interneto verslininkams, pavyzdžiui, veiklos pradžios Europos partnerystė siekiant panaudoti kompetenciją, mentorystę, technologiją ir paslaugas, taip pat internetu verslo lyderių klubas siekiant suburti pasaulinės klasės interneto verslininkus ir stiprinti internetinio verslumo kultūrą Europoje bei skatinti masinius internetinius atvirus kursus internetu verslo talentams atskleisti ir mentorystės bei įgūdžių lavinimui skirtoms platformoms sukurti • Stiprins kompetenciją ir gebėjimus, t. y. intensyvins e. įgūdžių, mokslinių ir kūrybinių įgūdžių ir vadybos bei verslo įgūdžių atsiradimą ir įgijimą naujoms rinkoms įsisavinti 	<p>m.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2014 m. • 2013 m. • Vykdoma
Verslo perdavimas	<ul style="list-style-type: none"> • Parengs gaires dėl veiksmingiausių programų ir gerosios patirties, kad palengvintų verslo perdavimą, įskaitant priemones, skirtas gilinti ir plėsti rinkas įmonėms, inventorizuoti Europoje esamas programas ir pasiūlyti galimų būtinų veiksmų, kad būtų pašalintos likusios kliūtys tarpvalstybiniam verslo perdavimui, remiantis ekspertų grupės darbo rezultatais ir tyrimu 	<ul style="list-style-type: none"> • 2013-14 m.
Antras šansas	<ul style="list-style-type: none"> • Pradės viešą konsultaciją siekdama 	<ul style="list-style-type: none"> • 2013 m.

sąžiningo bankroto atveju	sužinoti suinteresuotųjų šalių nuomones komunikate dėl naujo europinio požiūrio į verslo žlugimą ir bankrotą išdėstytais klausimais, įskaitant galimybę suteikti sąžiningai bankrutavusiems verslininkams antrą šansą ir sutrumpinant bei suvienodinant bankroto procedūros įvykdymo patvirtinimo laiką	
Reguliavimo našta: aiškesnės ir paprastesnės taisyklės	<ul style="list-style-type: none"> • Siūlys teisės aktus, kuriais būtų panaikinami sudėtingi viešųjų dokumentų autentiškumo nustatymo reikalavimai, kuriuos MVĮ turi pateikti norėdamos užsiimti tarpvalstybiniu verslu vidaus rinkoje • Suburs darbo grupę, kuri vertins konkrečius laisvųjų profesijų verslininkų poreikius, susijusius su tokiais klausimais, kaip supaprastinimas, internacionalizacija arba galimybė gauti finansavimą • Imsis veiksmų, kuriais užtikrintų, kad vis daugiau verslo subjektų gautų pagalbą per SOLVIT, kai jų teisės bendrojoje rinkoje valdžios institucijų nėra pripažįstamos 	<ul style="list-style-type: none"> • 2013 m. • 2013 m. • 2013 m.
Sektini pavyzdžiai ir konkrečių grupių pasiekimas.		
Naujas požiūris: verslininkai kaip sektini pavyzdžiai	<ul style="list-style-type: none"> • Numatys „Europos MVĮ savaitėje“ „ES verslumo dieną“ vidurinių mokyklų abiturientams 	<ul style="list-style-type: none"> • 2013 m.
Moterys	<ul style="list-style-type: none"> • Sukurs Europos masto internetinės mentorystės, konsultavimo, švietimo ir verslo tinklų kūrimo platformą, kurioje bus sutelkti dabartiniai nacionalinių ambasadorių ir mentorių internetiniai tinklai, gausinama jų pasiūla ir plečiama jų aprėptis nacionaliniu ir regionų lygiu 	<ul style="list-style-type: none"> • 2013-15 m.
Senjorai	<ul style="list-style-type: none"> • Padės vyresnio amžiaus vadovams ir verslininkams globoti naujus verslininkus ir remti tarpusavio ir įvairių kartų verslininkų mentorystę 	<ul style="list-style-type: none"> • 2013-15 m.

	keistis svarbiausiais įgūdžiais	
Migrantai	<ul style="list-style-type: none"> • Siūlys politikos iniciatyvas, kuriomis siekiama pritraukti migrantų verslininkų ir skatinti ES jau esančių migrantų arba atvykusių dėl kitų priežasčių nei verslo steigimas migrantų verslumą, grindžiamą gerąja valstybių narių patirtimi • Analizuos galimybę pasiūlyti teisės aktus, skirtus pašalinti likusias teisinės kliūtis kvalifikuotiems imigrantams verslininkams kurti verslą ir gauti nuolatinį leidimą gyventi 	<ul style="list-style-type: none"> • 2014-2017 m. • 2014-2017 m.
Bedarbiai	<ul style="list-style-type: none"> • Pradės 2014 m. mikrofinansų priemonę pagal SPIP, skirtą pažeidžiamų grupių asmenims, netekusiems arba galintiems netekti darbo arba kuriems sunku patekti ar sugrįžti į darbo rinką • Teiks pasitelkiant Europos socialinį fondą techninę pagalbą kuriant paramos schemas jauniems pradedantiesiems verslą ir socialiniams verslininkams • Organizuos susijusį su mikrofinansavimo priemone Progress mikrofinansavimo ir socialinio verslumo suinteresuotųjų šalių forumą siekiant įtraukti vietos finansinius tarpininkus verslumui žaliojoje ekonomikoje skatinti • Išanalizuos tyrimo „Savarankiškas darbas ir verslininkystė: Valstybinių užimtumo tarnybų indėlis į darbo vietų kūrimą“ rezultatus ir surengs informacijos sklaidos renginį valstybinėms užimtumo tarnyboms siekiant aptarti įgytą patirtį 	<ul style="list-style-type: none"> • 2013 m. • 2013 m. kovo mėn. • 2013 m. • 2013 m.